

Spileszky Álmé ö.nagys.

50487

A HÉT

SZERKESZTI ÉS KIADJA

KISS JÓZSEF.

23. szám.

VI. Évfolyam.

*
Elegendő angol nyári
öltönyök 18 forinttól feljebb
beszereshetők

Deutsch F. Károly

férfisszabónál
Budapest, Andrássy-ut 1. sz.

*

BERZEVICZY ALBERT.

Folyékony Glycerin-Crème

KIELHAUSER-től Grácban.

A folyékony glycerin-crème sikerült egyesítése a legártatlanabb szereknek, melyek a bőrt nemcsak simábbá és finomabbá teszik, hanem annak fiatalos frissességét főtartják. Óvszer a levegő, szél és nap befolyása ellen, eltávolítja a szeplőt, napsütést, májfoltot és minden hasonló arcztisztatlanságot. Egy üveg ára 1 frt 20 kr.

Legfinomabb glycerin-szappan,

glycerin és illatos növényekből, kitűnően tisztít és élénkíti a bőrt és a finom pipereszappan minden kívánt előnyeivel bir. Darabja kék papírban 35 kr.

Párizsi hölgypor a bőrnek leggyengédebb fehér színt adja és ártatlansága mellett mégis a bőrt simán és szárazon tartja.

Hölgyeknél, úgy férfiaknál is borotválás után nagy kedveltségnek örvend. Egy doboz ára 50 kr. fehér, rózsaszín és sárga (Rachel).

Kézmosó-por mandula-szappan és spermacetből készítve, a legártatlanabb arc- és kézbőrtisztítószer. Egy doboz ára 50 kr.

Rouge végéig kitartó arcpirosító szer nappalra és estére. Ára 50 kr.

TÖRÖK JÓZSEF gyógyszerháza, Budapest, Király-utca 12. sz.

Hamisított hölgyportól és glycerin-crémétől óvakodni tessék. Csak az tekintendő valódinak, amelynek dobozán, valamint használati utasításán a mellékelt védjegy van.

Luser L.-féle turista-tapasz.

Biztosan és gyorsan ható szer, tyukszem, szemölcs és a talp, valamint sarok bőrkeményedései, továbbá mindennemű bőrelszarusodás ellen. A hatásért jótállás vállaltatik.

Központi szétküldési raktár:

E tapasz csak egy nagyságban létezik és pedig darabon kint 60 krajczárért. Mindig határozottan LUSER-féle turista-tapasz kérendő.

SCHWENK L.

Meidling-Bécs.

Csak akkor valódi, ha minden használati utasítás és minden tapasz a mellettes védjeggyel és aláírásával el van látva, azért is erre ügyelni kell.

Gyógyszertárakban vásárlandó.

FŐRAKTÁR:

Budapest, Király-utca 12. TÖRÖK JÓZSEF gyógyszerháza.

ÓVA INTÜNK A CZÉGÜNKEL VALÓ VISSZAÉLÉSEK ELŐL

„PANNONIA“
SZÁLLODA
Budapest, Kerepesi-ut 7. sz.
A nemzeti színház mellett.

Buziás

elsőrangú gyógyfürdő

egészen ujjonnan a legmagasabb igényeknek átalakítva és május 15-től megnyitva a nagyérdemű közönség részére, suly fektetve a világhírű

lápfürdőkre és az aczélforrásokra

hasonló a Spaa, Pyrmont, Schwalbach és pyrawarthei aczélforrásokkal, kitűnő meleg és hideg vas-aczélfürdőivel, moor- és ásványfürdőkkel, tükörfürdővel és uszodával. — Hidegvíz-gyógyintézet és massage. —

IVÓKÚRA

kitűnő eredménnyel vérszegénység, idült gyomor- és bélhurut, homok-, kö- és vesebaj, méh- és hüvelyhurut, vérzési rendellenességeknél, magtalanság, idegbetegség, huzakór, szűz közsérvény és feifálasoknál stb. Fürdőidény május 15-től októberig.

Fejty Árpád írás körképe
A magyarok bejövetele
Először az Andrássy utca végén a Vasúthoz közel.
reggel 9-től este 9-ig; a vasúthoz közel.

MÉJJELEN MINDEN VASÁRNAP.

Előfizetési feltételek:

Egész évre frt 10.—

Félévre > 5.—

Negyedévre > 2.50

Egyes szám ára 20 kr.

A HÉT

POLITIKAI ÉS IRODALMI SZEMLE.

SZERKESZTI KISS JÓZSEF.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:

BUDAPEST,

VII. ker., Erzsébet-körút 6. sz.

Hirdetések

felvétele ugyanott.

Kéziratok nem adatnak vissza.

— Budapest, Junius hó 9. —

Krónika.

A királyi hivatal.

— junius 7.

Nehogy rám mondják, hogy nem vagyok aktuális, kellőképpen igazolom magam azzal a napi újdonsággal, amit e hét elején olvastam valamelyik újságban. Az volt benne megírva, hogy az európai fejedelmek egy tekintélyes része lemondóban van; a belga király a Kongó-kérdés miatt, a svéd-norvég király a norvég kérdés miatt, a dán király III. Sándor császár halála miatt, az olasz király a panaminók miatt, a román király az ő gyermektelensége miatt, a görög király az állandó miniszterválság miatt, a szerb király a radikálisok miatt, a bolgár fejedelem az ő el nem ismertetése miatt. De megvallom, engem nem ez a nagy részben tendenciózus stílizált hír kapott meg, hanem egy titkos szenvedélyem vitt erre a kérdésre: a külvárosi üveges-boltok olajnyomatainak tanulmányozása. Ezek a képek a nép alsó osztályai számára készülnek, s az iparosaik szimatja csillogatlan biztossággal lesi ki, a népet mi érdekli a legjobban. Ebből aztán nagyon érdekes következtetéseket lehet levonni az eszmék hatalmára; arra, hogy egy-egy ember, egy-egy szokás, egy-egy irány, foglalkozási nem vagy intézmény mint emelkedik vagy hanyatlik a nép kegyeiben. Teszem érdekes megfigyelni, hogy e képek közt a vadászjelenetek mind ritkébbak, ellenben a kibiczy gyakori alak. A szabad mező zöldjét a munkásszoba homálya váltotta föl, s míg csak kevéssel ezelőtt nagyon populáris volt az a kép, amelyen egy lépcsőzetten a paraszttól a királyig az összes néposztályok emelkednek fölfelé, hegyükben a zsidóval, aki mindannyiok felett uralkodik: ma már inkább az izzadó munka s az ingyenélő tőke allegóriái uralkodnak, minden faji és nemzeti mellékiz nélkül. Az is érdekes, hogy alig mulik el hónap, amely pápa ő szentségének új arcképét ne hozná, valamint hogy tizenöt esztendei elrejtés után ismét föl-támad az a képpár, amelyek egyike a hitetlen ember ördögöktől nyüzsgő szomorú halálát tárgyalja, a másik a kegyesét, akit angyalok visznek el zsolozsma-szóval. A Baross Gábor arcképei már eltűntek, a Wekerle-képeket a por kezdi belepni, csak a Kossuth Lajos képei frissek, annak jeléül, hogy ebből az áruból mindig új szállítványra van szükség. A szegény Rudolf királyi képe csak itt-ott van még meg — inkább feledésből, mint kegye-

letből; királyné ő felsége gyönyörű képe sem olyan gyakori, mint ennekelőtte volt, aminthogy általában a fejedelmi képekben a keresletnek határozott csökkenését tapasztalhatni. Az egyes képek helyett inkább azt a csoportképet veszik, s azt sem igen erősen, amelyen Európa királyai és királynői láthatók hű olajnyomásban. Valami polgári bonhomie ömlik el a nagy uraknak ezen a csoportján, amit még az uniformisok szín-pompája sem tud elhalványítani. Ezek a nagy urak jó és derék embereknek látszanak, akik megadással viselik az ő sulyos hivatalukat. S hogy a képeiket nem keresik, abból kitetszik, hogy velők magokkal sem igen foglalkoznak a népek.

*

Király, aki lemond, aki, mint Leopold belga király, hogy úgy mondjam, tárczáját köti egy törvényjavaslat-hoz: az alkotmányosságban ennél tovább már nem lehet menni. Manapság oly keveset foglalkoznak a fejedelmekkel, hogy ez a dolog föl se tűnt, holott elég föltűnő volna. S ha a fejedelmi hatalommal nem foglalkoznak, akkor a mai formájában nyilvánvalóan megfelel a népek izlésének és kívánságainak. A múlt század végén mennyit foglalkoztak vele, s mennyit még e század derekáig is! Ah, a márcziusi idők zsarnok-gyűlölete, a vad forradalmi szónoklatok s a királygyűlölő versek! A Männerstolz vor Königsthronen, s egyéb szép pózok! Mindez manapság izléstelen szöveg számba megy, s az embert ugyan föl nem kötik érte, de megöli a nevetség. Ki az ördög lát hősiességet abban, ha valaki rideg szavakkal mond igazat a fejedelemnek? A fejedelmek is újságolvasó emberek, akik huszonnégy órától huszonnégyre teljesen tisztában vannak az aznapi igazságokkal. Ki hevül manapság a republikáért? A fejedelmi rezervált jogok látatlan és észrevétlen az államokra szálltak át, s a népek azért nem követelik a republikát, mert már jó ideje, hogy valósággal megvan. Még pedig a legideálisabb formájában: Republik, den Grossherzog an der Spitze.

Igen, a francia forradalom programja utolsó betűjéig végre van hajtva. Annaira, hogy már tul is élte magát, mire tudomására jutunk, hogy régesrég megvalósult. Sőt már a reakció is megkezdődött ellene. Az arisztokrácia és a papság annyira megaláztatott, hogy most az agrárius és a junkermozgalmakban, a főrendiházak akadékoskodásában s a klerikális reakcióban utolsó föllobbanással próbálja megvédeni kialvó életét. A polgárság annyira uralomra jutott, hogy már sok is a jóból; az ő

tyrannisa annyival rosszabb a régi osztályokénál, mint a parvenü mindig szivtelenebb a született nagyurnál; s a francia revoluczióknak e formája ellen visszahatás a szocializmus. Az országelnökséggé degradált fejedelmi hatalom régi épségét óhajtja visszaállítani a német császár. De honnan és miből? Hol az a fény, amely az alattvalót elkápráztassa, s az idegennek utat mutasson? Amely előtt, mint a lepkék a láng körül, a hódolat mámorával kerengjenek az emberek? Nincs fejedelmibb dolog a háborúnál és nincs polgáriabb a békénél — s ha a mai fejedelem minden törekvése a béke fentartása körül forog, a világ többé nem a fejedelmeké, hanem a polgároké. A polgári életfölgös annyira megtelítette a levegőt, hogy a fejedelmek vérébe is beszívódott, s még, amelyik, mint a német császár, azt hiszi, hogy a maga akaratát diktálja rá a világra, s a maga képére teremti által, öntudatlan azt viszi végbe, amit a nép akar — s a világot nem kell a maga képére formálnia, mert az ő képe formálódott ahhoz hasonlónak.

S ezt nem a parlamentárizmus teszi s nem az alkotmány. Ime, a parlament nélkül való Oroszországban a trónon a liberális és konzervatív férfiak csak úgy váltakoznak, mint egyebütt a liberális és konzervatív miniszterelnökök, s mindenütt Európában a leghatalmasabb fejedelem is nem a maga személyes ötleteit valósítja meg, hanem valamely párt programját, legjobb esetben neki szimpatikus pártét. S ezért csakugyan nem érdemes királynak lenni. Igazán nem tudom, az örökletességen kívül a modern fejedelmi hatalom lényegében miben különbözik a köztársasági elnökétől? Casimir-Périer ur megsértéseért csakugy becsukták az embert, mint királysértésért, Faure urat nem környezi kevesebb tisztelet, mint az olasz királyt, s Cleveland vagy Harrisson urnak nem a névleges, de tényleges hatalma nagyobb annál, amelylyel az orosz czár valóban élhet. Sőt az örökletesség rendszere határozottan üdvös, mert sokkal inkább produkálja azt az átlag-egyénséget, aki leginkább illik az alkotmányosság hegyébe, mint a nép választása, amely nem tud elzárkózni az egyéni kiválóság elől. S egyénileg az elnök sokkal boldogabb a királynál, mert egyebeket nem tekintve, nincsenek meg azok a családi gondjai, amelyek egy dinasztia megalapításával és megtartásával járnak, s amelynek tragikomikus példáját mutatja a szegény bolgár Ferdinánd.

*

A királyság prestigeét nem rontják le sem az örült Ottók, sem az őrzöngő Fülöpök, sem a rajongó Lajosok, sem a szélhámoskodó Milánok. De amely napon a walesi herczeg, Nagybritannia leendő királya s Indiák jövőendő császára az életét valamelyik life assurance companynál biztosította, azon a napon tűnt ki, hogy manapság a fejedelemség nem méltóság többé, hanem hivatal, még pedig nagyon terhes hivatal. Épp ezért míg ezelőtt gyávaságszámba ment egy-egy fejedelem lemondása, ma nagyon természetes és méltányolni való elhatározásnak tekintik. Akinek a gyomra vagy a válla ki nem bírja, ne viselje tovább, s a közélet veszekedéséből meneküljön

a magánéletbe. Derék és kiváló férfi az, aki, mint a német császár, az ő fiatal erejét fentartás nélkül bocsátja a nemzete szolgálatába, s az érdekéért eltűr olyan megaláztatásokat, amelyekért a magánéletben bizonyára kardhoz és pisztolyhoz nyulna. Valósággal megható, mint keresi kedvét a francziáknak, és csak a legnagyobb kötelességtudás tud olyan affrontokat elviselni, amilyeneket Louis Pasteur és Herbert Spencer urak illették őt, visszatartván a pour la mérite rendjelet, ami kitüntetésül szánt nekik. Az idegenek eldobják a rendjeleit, a németek visszavetik a javaslatait, s ő mégis egyre tűr és egyre dolgozik. Valóban, az ifju császár mintaképe a becsületes, leleményes és kötelességtudó hivatalnoknak, s az érdemei annál nagyobbak, mert hisz nem is várhat érettük előléptetést.

Ignotus.

Esti imádság.

(Stecchetti Lőrincztől.)

*Együgyű őseim Istene, atyja,
Ha nem vagy üres mese, játék,
Édes anyám istene, kit valaha én is
Gyermeki hittel imádkék,*

*Ha mégis igaz, hogy a szívbe tekinthetsz,
Bár fedje bibor vagy a börtön,
Ha nem mese, hogy te igazságos vagy,
Egyetlen igaz vagy a földön.*

*Nézz le reám: a halált vívom egyre,
Fuldoklom a búban, a habban,
Nézz a szívembe, keseruteli szív az,
Feneketlen a gyötrelmem abban.*

*Kurtítsd meg, ha tudod, emez átkos
Óráit a kinnak felettem,
Sujts le reám villámos egedből,
Ölj meg Uram Istenem, engem!*

Zempléni Árpád.

Csak az nem felejt, akit elfelejtettek.

Louis Déprez.

*

A forradalom nem ér rá építeni; az emberek az ő alkotásai.

*

Szegény embernél az éhség pótolja a szakácsot, gazdagnál a szakács az éhséget.

*

Igazi haját annyit visel az ember, amennyi van, álhaját annyit, amennyi a pénzből telik.

*

A kis czipellő.

Irta: TÓTH BÉLA.

A sztambuli régi szeráj kincstárában a hódított hadi zászlók, hólyagos aranyserlegek, smaragd-markolatu handsárok ragyogó rendetlensége közé lőkve, valamelyik szekrény poros üvege mögött hever egy kis selyemczipellő. Watteau lisztes haju pásztor-kisasszonyai viseltek ilyen poétikus lábbelit: szövete rózsaszín hab, sarka zománczos, bélése patyolat. Olyan csöppség az egész, hogy a Hamupipőke czipőcskéje valóságos vadászcizma hozzáképest. A régi francia udvar kelleme fénylik rajta még most is, pedig már keshedt és színehagyott a selyme, az ezüst pillangók foszladoznak róla, hegyes sarka pedig leválóban. És hol az asszony, aki egykor a versaillesi márványlépcsőkön libegett benne! Hogy került ide, az oszman diadalok zsákmányai közé ez a rongyában is bájos kis semmiség? Vagy talán hódítás ez is?

*

— Szolgám Raghib, szólj Musztafa szultán az ő nagyveziréhez, irass levelet a francia királynak és mondj meg neki, hogy ne sokat bolondozzék azokkal a követekkel. Válogassa ki emberei közül a legegészségesebbeket s azokat küldje ide, mert nem tartja kedvem minduntalan ceremóniázni velök. Ez esztendőben már a harmadik követ utazott el innen. Az egyiknek a tüdeje rossz, a másiknak a májával támadt baja, a harmadik a perai vizet nem tudta inni. (Már pedig az én takszimforrásomból édes kecsketej csurog.) Ha még egy francia követ megbetegszik, a Héttoronyba küldöm kúrára. Ma már a negyediket fogadom ez idén és tudod Raghib, hogy nekem nincs nagyobb gyötrelmem, mint az ilyen unalmas, hosszú kihallgatás. Még ásitani sem lehet az emberfiának, mert tiltja az etikett, vagy hogy mondják. Ezért csak csördíts rá fiam arra a francia királyra, most pedig hol a kaftánom, hol a kardom? Essünk tul ezen az ostoba histórián.

Etikettes ő felsége valósággal nem ásitott a trónon ülve, hanem elaludt szép édesdeden, mihelyt elejébe járult a francia követ és elkezdte felolvasni a szép hosszú deák beszédét. Ki az ördög érti azt? Parthenay gróf pedig csak olvasta, csak olvasta a véghetetlen orációt, a mely a török fülben olyan egyhangu pergésnek hallatszott, mint mikor a malom korongját veri a pitle pofozója. A grófnak meggyült a baja a vállára akasztott bolond nagy kaftánnal; minduntalan lecsuszott róla a nehéz skófiomos selyem, de azért nem zavarodott meg, csak egyet rántott a vállán és rendületlenül ontotta a kacskaringós periodusokat. Daliás, talpig nemes ember, párisi gavallér volt így is, hogy kék atlasz ruhája fölébe kanyarították azt az esetlen kaftánt. Mögötte a követség tagjai sorakoztak: csupa selyem, hajpor és illat mindenik, de valamennyinek a nyakában lógott a kaftán, mert az igazhivók ura elébe gyaurn módra lépnie nem szabad halandónak. Parthenay gróf elolvastván az utolsó sort is, a becsületes Demoszthenesz Argirosztavronideszre, a tolmácsra került a sor, hogy emberi nyelven mondja el mindazt a fölséges padisáhnak, amit a francia követ barbár szóval hebegett. A derék görög homlokát, száját és mellét érintvén, először Parthenay grófnak adta tudtára, hogy megértette, érezi és ki is tudja fejezni, amit hallott. Aztán hosszában végigvetette magát a szőnyegen és rákezdett törököül egy szép orációt, amelyből ugyan a követ nem mondott egy árva szót sem, be benne volt, hogy a francia király porba omlik a császárok császára, a nap a fia, az emberölő szultán előtt és alázatosan esedezik kegyelmeért.

Mikor Demoszthenesz Argirosztavronidesz is már egy jó darabig beszélt, Raghib basa jónak látta kellő tisztelettel egyet cibálni a nagyur köntösén, mert mindjárt elérkezendett az idő, hogy a padisáhnak felelnie kell. Musztafa szultán álomtól boszusan pillantott fel és kövér barna kezével végigsimitotta fekete szakálát. Aztán lustán jártatta végig tekintetét a francziák csoportján.

Fátyolozott szeme azonban egyszerre felcsillant. Valamit láthatott, ami nem untatja, hanem érdekli. Az ékesszavu Demoszthenesz a padisáh hatalmát épp a gyémánt ciprusfához hasonlította, amelynek galyai között félve bujnak meg az apró madárkák, a világ összes potentátái, mikor Musztafa ő felsége egyszerre csak közbeszólt:

— Te görög! Kicsoda az a rózsaszínruhás, fekete szemű kölyök a között a sok francia himpellér között?

Parthenay gróf egyszerre összerezzen. Demoszthenesz Argirosztavronidesz pedig megérintette a homlokát, száját és mellét, föltápaszkodott és a követhöz fordult:

— Kegyelmes uram, a felséges szultán legkegyelmesebben érdeklődni méltóztatik érdemes társai iránt és szeretné tudni, hogy ki az a tisztelt jeles urfi itt a hatalmas követség tagjainak diszes sorában.

Parthenay gróf összeharapta ajakát és keskeny homlokán lángoló pir ömlött szét.

— Mondj meg uradnak, hogy egyik iródeákom és rokonom.

A szultán megértvén ezt a választ, szörnyű haragra gyulladt.

— Hallod-e görög, ugasd el annak a gyaurnak, hogy ne merészeljen belőlem csufot üzni. Az Édes-vizek gyöpe az én palotám szőnyege, hogy itt álорczás játékot üznek, mint bájrámkor a spanyol zsidó csepürágók? Hogy bátorodik ez a francia engem bolonddá tenni? Eb a hite ennek a maskarának! Az az iródeák nem iródeák. Látom a lábán. Micsoda férfiszemélynek van olyan kicsi lába? Az az iródeák asszony!

— Igenis asszony, felséges uram! mondá tiszta török nyelven Parthenay gróf. Tiltja ugyan az illendőség, hogy tolmács nélkül szóljak, de most nem országos ügy forog szóban, hanem a magam dolga. Ez az asszony az én feleségem, Maude grófné. Hatalmas császár, te tudod, hogy a vitéz ember meg bir küzdeni mindennel, csak egygyel nem és ez az egy az asszonyi kíváncsiság. A feleségem látni akarta nagyuri fényes ábrázatot és udvarodat színről-szinre. Hogyan lehessen ez másképp, mint hogy iródeák ruhájába öltözött és...

— Szóval bolonddá tettetek engem! kiáltott a szultán haragosan. Mosszió, az ilyen tréfát az én országomban megkeserüli az idegen! Iródeákom egy tapodtat sem megy ki többé e falak közül. Maga kereste a bajt. Aki asszony az én palotámba lép, az az enyém. Ez a törvény.

Parthenay gróf a kardjához kapott. Azaz hogy csak kapott volna, ha bársonyhüvelyű gyiklesőjét nem vették volna el tőle már a kapuban, mert a nagyur elé fegyveresen lépni nem szabad. Maude grófné pedig megértette a szemek beszédét és remegve simulat férje oldalához. A szultán lángoló pillantással nézett rá.

— Oh ne hagyj! suttopta az asszony.

— Francia ur, folytatta Musztafa, mégsem akarom, hogy rossz hírét vidd vendégszeretetemnek. Az iródeák-asszonyság itt marad, az egyszer bizonyos. De választ-hatsz helyette kincstáramban és egész országom földén, amit szemed-szád kíván.

Parthenay gróf főlegyenesegett, aztán mosolyogva szólt:

— Én lovag vagyok, szultán, nem kalmár. Az asszonyt magam is hódítani szoktam, hát nem árulha-

tom pénzért. De nálunk francziáknál divat, hogy a gavalérok cserélnek paripát, fegyvert, sőt néha asszonyt is. Az igazhivők ura is gavallér. Nem bánom, felséges ur, cseréljünk asszonyt. Kérem Maude grófné helyett a palotád hölgyei között azt, aki fel tudja huzni ezt az ő kis rózsaszín czipellőjét.

Musztafa szultánnak tetszett a tréfa.

— Jól beszélsz, franczia. Szeretem a bölcs és jókedvű embert. Most csak menj békeességgel és vídd magaddal a feleségedet is. De azt a pár czipőt megkapjam ma estig.

Parthenay gróf valamit sugott az ő íródeákja fülébe.

— Oh Léon, megöl bennünket ez a tréfa! rebegte Maude grófné.

— Ej asszonyom, nevetett a lovag, hát oly kevésse hiu ön, hogy attól tart, hogy a földkerekségen van még egy oly kis láb, mint az öné?

*

Korán ment az este háremébe a nagyur. Mikor letelepedett a puha kerevetre, egy pár aranypillangós czipellőt ejtett ki a köntöse ujjából:

— Aki kedvemre akar lenni, virágszálaim, járja el e kis czipőben a zengő lilium tánczát. Csörögjön a nakara, sirjon a nei, Dsem poharát adjátok ide, mulatni akarok ma.

Azzal odahajtotta fejét az ő kedvencze, a jázminfürtű Bahargül kebelére és mámoros szemmel nézte, hogy mosolyog négyszáz piros ajk arra a párányi pár czipellőre. Mosolyogni könnyű volt rá, de nem ám felhuzni. Georgia szőke leányai jöttek, hogy keskeny lábcskáikra erőltessék ezt a kis selyemtöket. A nubiai fekete szépségeknek szinte a vér serkedezett a körmük alól, hogy fölkényszerítsék a czipellőt — hiába. Jöttek százan, kétszáz, negyszáz; a szultán boszusan harapdálta bajuszát. Nem akadt egy sem, akinek lábára illett volna a Maude grófné czipellője.

— Hát mind ilyen tenyeres-talpas teve-népség van itt? kiáltott a padisah haragosan. Nem látom meg ma a zengő lilium tánczát? Tavasz rózsája te, Bahargül, még neked is kicsi az az átkozott franczia papucs?

Bahargül megvetőn vonta fel kicsattanó gránát almához hasonlító ajka szélét; kicsillantak apró hegyes fogai, aztán lerugta lábáról a sár szattyán-bőr harisnyát és odakiáltott egy szerecsen rableánynak:

— Uarda, add ide azt a czipellőt meg a nakarát.

Felszökött a kerevetről, megrázta feje fölött a csörgő dobót, aztán oly könnyen bujt bele a Maude grófné czipellőjébe, mintha már esztendeje azt taposná. És eljárt a zengő lilium tánczát, mélabus bájjal, büszke délczeggéssel, míg sirtak a sipok és robogtak a nakarák. A szultán csak nézte, csak nézte, és mikor vége volt a táncznak, oda vonta a tavasz rózsáját kebelére, bele takaródzott selymes hajába és csak annyit mondott:

— Hátha a világ minden franczia asszonyával kellene téged kicserélnem!

*

Parthenay gróf másnap visszakapta a czipellőt. De csak az egyiket. Az az egy meg szinig tele volt gyémánttal és zafirral. Mellette pergamen levélken ez a pár szó: »Jól számítottál, franczia ur, a te feleségednek van legkisebb lába széles e világban.«

Te léssz az én kis feleségem.

*Te léssz az én kis feleségem,
Az én mosolygó hitvesem;
Elvégeztem magamba régen,
Ha te nem, akkor senkisé.*

*A boldogságról szőttem álmat,
A te nevedhez fűztem én;
A hol te voltál, arra szállott
Szívemből minden vágy, remény.*

*Te általad lett édesebbé
Lelkemben minden gondolat;
Te tetted vágyam nemesebbé
És széppé ifjúságomat...*

*Most, hogy már sorsunk egybe olvadt,
Mint hajnaltól az árny s a fény:
Nevezlek szép mennyaszonyomnak,
De sokkal többnek tudlak én.*

*Világom léssz e nagy világban,
Ki besugárzod életem;
S ha csüggéd szíveddel meg-megálltam,
Erőt, bizalmat adsz nekem.*

*Homlokomról, — ha gond beárnyal,
És napot érek, szomorút, —
Kicsi kezeden bársonyával
Te simítod el a borút...*

*A férfi leszek én, ki érted
Vészszel, viharra szembe néz;
S ki szárnyaló lelkem megérted:
Az édes, bájos nő te léssz!...*

*Te léssz az én kis feleségem, —
Az ég rendelte így, — hiszem;
Szívem is azt dobogja régen,
Ha te nem, akkor senkisé...*

Sajó Sándor.

Ha meg akarod különböztetni a közönséges embert a nemesebbtől, adj neki egy eszmét.

*

Ha a nő életkorát akarod megtudni, kérdezd meg őt magát és kérdezd meg barátját. Ő harminchat fog bevallani, barátja negyvenet; te pedig vedd a közepet.

Arzine Hounay.

*

Ha egy vís azt mondja, hogy nincs pénze, higgyétek el neki eskü nélkül.

Pervantes.

Krónika II.

Tapintatosan és csendben.

— *junius 7.*

Ismerik ugy-e bár az utczai genre-képet, melynek alakjai, egy rongyos siheder, aki kalapját tartja az arcza elé s András bácsi, aki galléron ragadva tolja előre a szemérmes csavargót. A sihedernek az a bűne, hogy rongyos és csavargó; nem tud biztos jövedelmet kimutatni s állandó lakása sincs. András bácsi szégyenszemre végighajszolja az Andrassy-uton a főkapitányságig, ott kihallgatják s vagy illetőségi helyére toloncsolják, vagy pedig szabadon bocsátják, mivel apja rossz megválasztásán kívül semmi néven nevezendő bűnt nem követett el.

Ezeknek a szemérmes Andris-zsákmányoknak nincs pártfogójuk. Mindnyájan természetesnek találjuk, hogy gyalog megy a dutyiba, valamint természetesnek találjuk, hogy a szegény emberek zsákot hordanak az utcán, az asszonyaik meg gyümölcsös-kosarak alatt görnyednek, míg ha a magunkfajta ember beretvátlanul megy a nemzeti színház premiéréjére, kinos feltűnést kelt a földszinten, ha pedig ingujjban menne végig az Andrassy-uton, a gyerekek utána szaladnának, Andris bácsi pedig felszólítaná, hogy vegye föl a kabátját. Holott annyi ember jár ingujjban s még többen nem beretválkoznak! Ime a kétféle morál — kabát szempontjából.

Ezt a feneket egy kollégám dicsőségére kerittem, hogy kellőképen méltányolhassák az ő stilisztikai remekét. A jó fiu — nem tudom, kicsoda — valószínűleg mindennap beretválkozik s ingujjban sohse jár. Beleilleszkedik az egész kabátos konvenczióba, mint a szalonygufa a skatulyába, csak a feje látszik ki s az ő feje éppoly fekete, mint társaié. Derék kollégám referált a Kanitz-esetről — mellesleg mondva, az ő riportja a legjobb s legrövidebb valamennyi között — s különösen kiemelte, hogy a derék bankár elfogatása tapintatosan és csendben történt. Hajnali három órákor tartóztatták le, mikor az uri emberek már mind hazamentek s hogy a milimárisok előtt se röstelkedjék a bankár ur, hát a működő rendőrkapitány civil-ruhát öltött, bérkocsin vitte s az egész uton vidáman, bizalmasan beszélgetett vele, mintha most jönnének az orfeumból.

Mikor Magyarország minden filozófus elméje megcsóválja a fejét s bő adatismerettel tarkított tárczában elítéli a sikkasztást, kijelentvén, hogy ilyen az élet — az én derék kollégám megbecsülhetetlen szolgálatot tett a nap történetének e momentum kellő kidomborításával. Valóban a csaló bankárok s megcsalt nyeréskedő szegény emberek históriájában az egyetlen jelentős vonás, hogy a sikkasztó bankárokat tapintatosan és csendben szokták elfogni. Nem azt mondják neki: gazember, jössz a dutyiba! Hanem udvarias meghajlással körülbelül ezt:

— Uram (esetleg kedves barátom) végtelenül sajnálom és röstellem, de hát a kötelesség parancsolja, hogy Nagyságodnak kellemetlenséget okozzak. Remélem, nem számítja be személyemnek, hogy hivatalos minőségemben

kénytelen vagyok önt megszokott élete folyásából kizavarni?

Kanitz ur pedig eléggé világfi arra, hogy diszkrétül meghajolva, mosolyogva válaszoljon:

— Biztosítom uram, hogy egy csöpp kellemetlenséget sem okoz nekem. Ellenkezőleg, végtelenül örülök, hogy hivatalába kísérhetem.

Az ajtónál meg udvariasan kínálják egymásnak az elsőbbséget:

— Méltóztassék, szól a kapitány ur.

— Csak tessék, én itthon vagyok, szól a bankár ur s nem tágit, míg a kapitány ur előre nem megy.

S tapintatosan, csendben folyik a vizsgálat is. Minden adat publikálásánál tapintatosan latba véve: kire vonatkozik. Így a tapintat megkívánja, hogy a becsapott kliensek közül épen csak a kőbányai korésmárosné, a hivatalszolga, a bádógos, a szolgálégény és néhány gyanútlan, naiv katonatiszt neve kerüljön nyilvánosságra, akik tapintatra és csendre részben nem reflektálnak, részben nem reflektálhatnak. A kliensek nagyobbik része tagja annak a társadalomnak, mely a tapintatot és csendet többre becsüli az igazságnál s a tiszta inget többre, mint a tiszta kezét. Ezek tapintatosan és csendben iparkodnak meg egyezni hitelezőikkel s meg se mukkannak, mikor a Kanitz ur bűnlajstromát állítgatják össze. Mert Kanitz ur által megcsaltni ép annyi tapintatra és csendre szorul, mint a bankár ur letartóztatása. A szemérmes, becsapott kliensek nagyobbik része állami hivatalnok, ügyvéd, orvos, kereskedő, akik a vesztett összegnél is többet veszítenek, mihelyt kiderül, hogy Kanitz urral volt dolguk. E tiszteletreméltó gentlemanek ilyenkor érzik, hogy egy hajóban eveztek a kalózzal, még pedig nem mint áldozatok, hanem mint kompánisták. Nagy mértékben megronthatja hitelüket a tény kiderülése, hogy a szolid családapák a steini fegyenczczel mutyiban játszottak a börzén — biztos nyereségre. A bankár ur nem immoralisabb ember, mint ők, mert ő is csak játszott s akart nyerni és sohasem vetemedik sikkasztásra, ha a spekulációja beüt.

Erre való a tapintat és a csend. A rendőrség ügyel mindkettőre, mivel kötelessége ügyelni a társadalmi rendre. Tapintat és csend tartja már csak fönn ezt a társadalmat. Ne tudja meg a zsákhordó tömeg, hogy zsákot nem hordani s becsületesnek lenni nem azonos fogalmak. Ne tudja meg, hogy az a fényes, czilinderes sokaság egyébbel se foglalkozik, csak folyton »elemel«: dupla vagy semmi! Hogy moráljának egyetlen axiomája: amiről nem tudnak, az nem történt s emelt fővel ülnek becsületbiróságban, esküdtszéken, nyaralnak, telelnak, dikcióznak, irnak, szónokolnak és prédikálnak a munka nemesítő hatásáról általában s a zsákhordó munkáról különösen. Ne tudják meg, hogy a bankóhamisítás primitívebb, ostobább és veszedelmesebb foglalkozás a »jegyzés«-nél s ha nem volna a rendőrségben annyi tapintat s az elegáns dolgozó szobákban nem honolna akkora csönd, akkor nem volna elég fiakker és elég civilruhás rendőrkapitány, akik tapintatosan és csendben, vidám, bizalmas csevegés közben

kisérnék a diszkrét modoru urakat a főkapitánysághoz. Ha a zsákhordó tömeg azt megtudná, egyszeribe levetné válláról a zsákot s roppant tapintatlanságokat követne el, éktelen lármát csapván mellette. S éretlenségében talán arra is vetemednék, hogy fegyházra ítél mindenkit, aki harmadosztályu kereseti adó alá esik.

Ezért jó nem sokat filozófálni a sikkasztó bankárokról. Aki szereti a mai rendet, az ilyenkor ne szóljon semmit — azt is csak tapintatosan és csendben.

Semper.

Finále.

Tegnap szerettem, ma már feledtem,
S reám nevet már egy új világ,
Ábrándos álmom, nyíló virágom,
Elillant álom, lehullt virág.

Lágyan lehellő tavaszi szellő
Vigan enyelgve játszott velem;
S csábos szavára kelyhét kitárta
Szivem virága, a szerelem.

Elhalt azóta a régi nóta,
A szirmok lenn az avar között;
Ah, vége, vége... És a helyébe
Egy új virágszál költözködött.

Ábrándos álmom, nyíló virágom;
Elillant álom, lehullt virág...
Tegnap szerettem, ma már feledtem.
S reám nevet már egy új világ!

Filiszter.

A nagy ember.

Svéd novella.

A svéd akadémia alapításának évfordulóját ünnepelte. A diszterem zsufolásig megtelt. A királyi páholyban s a »tizennyolcz halhatatlan« diszülései mellett rezervált helyeken pompás toillettek ragyogtak. Még az ajtón kívül is állottak, szorongtak és izzadtak az emberek; a teremben azért mégis csendes volt minden; oly csend uralkodott, mintha a jelenlevők százai még lélegzetet sem mertek volna venni.

Az akadémia legnemesebb tagja volt az ünnepi szónok. Ő Exczellenziája, a főúr, a Seraphin-rend lovagja, a legrégibb nemesi család sarja s ez alkalommal az akadémia elnöke, emlékbeszédet volt mondandó Svédország történetének egy kimagasló, halhatatlan emlékű alakjáról.

Az ünnepély első része immár véget ért. Az elnök üdvözölte az ujonnan megválasztott tagot, s azt az óhaját fejezte ki, hogy bár az akadémia minél gyakrabban juthatna abba a helyzetbe, hogy érdemeit ismételtén elismerje; azután két jutalomdíjat osztott ki egy vers-kötet s egy drámai kísérlet szerzőjének. Mindkét munkát az akadémia sokat ígérőnek találta, bár a tagok magukban meg voltak győződve arról, hogy semmit sem érnek.

És most került a sor az ünnepély második részére. A közönség egy része, mely csak azért jött, hogy az akadémia új tagját láthassa és csak arra volt kíváncsi,

hogyan miképpen hajlonganak a pálya-koszoruzott költők a királyi páholy előtt, eltávozott, mert unalmasnak találta ő Exczellenziájának emlékbeszédeit, noha nem vitathatta el, hogy remek ékesszólással vannak megírva. De azért azok, akik visszamaradtak, annál jobban élvezték ezt a beszédet. Milyen nyelv! milyen szóképek! Milyen gyönyörűen ismertette a svéd hatalom korszakát s annak egyik legnagyobb jellemét; mennyi büszkeség és nemeség sugárzott ki szemeiből!

A teremben mindinkább nőtt a csend, a figyelem mindjobban feszültté lőn, míg a szónok hangja, mely eleinte világosan és határozottan csengett, hirtelen rekedtté és bizonytalanná vált s utoljára csak suttogáshoz volt hasonló. A szónok eddigi élénk, mozgékony vonásai egyszerre csak elváltoztak s halálos sápadtság borította el arcát. A főúr rémült kísérletet tett arra, hogy felemelkedjék, de csak újból visszaesett karosszékebe s reszkető kezeiből kiejtette a papírlapot.

A némán hallgató sereg egyszerre csak hullámozó tömeggé lett. Némelyek előre tolakodtak, hogy a nagy embert közelebből láthassák, akit két kartársa épp most vezetett ki; mások az ajtót ostromolták, hogy az utcára kerüljenek s ott lássák meg őt, amint a kocsijába száll. A rezervált helyekről azt is látták, hogy a király felemelkedett, hogy személyesen tudakozódjék az érdemes férfiú hogylétéről.

Mihelyt Ő Exczellenziája kiért a friss levegőre, ereje ismét viszatért. Segítség nélkül szállt be kocsijába s minden ajánlatot arra, hogy őt hazakisérjék, azzal a kijelentéssel utasított vissza, hogy az egész csak pillanatnyi rosszullétnek a következménye volt. A vidékről jövő akademikusok némelyikét ebédre hívta volt magához s most arra kérte őket, hogy ne foszszak meg attól az örömtől, melyre már annyira számított.

A koci megindult s a főúr petyhüdt arccal, életelen tekintettel és reszkető tagokkal dőlt hátra az ülésben. Csak nagy erőfeszítéssel tudott lakásába felvándorolni s a mikor a lépcsőn felért, mindjárt dolgozószobájába sietett.

»A gépnek nem szabad megakadnia« mormogta magában. »Még egy évig vagy legalább egy-néhány hónapig ki kell tartanom. Megbetegedni most — abszurdum«.

Íróasztalához lépett s az egyik fiókból egy apró műszert vett elő. Reszkető kézzel gombolta fel arannyal himzett kabátját, levette a kék rendszalagot s a műszert a mellének irányozta, mely megszámlálhatatlan apró, tűszúráshoz hasonló foltcskákkal volt tele. Bizonytalan kézzel tolta a fecskendő vékony nyílását a megsebzett bőr alá. Egy pillanat s a haldokló arcon újra felbogott az élet tüze. A szemek újra ragyogtak, a mély redők kisimultak, a merev vonások visszanyerték mozgékonyágukat és kifejező voltukat s a főúr büszke tartással emelkedett fel a pamlagról, a hová szinte élettelenül elterült, kidüllesztette a mellét s erős hangon így szólt maga elé: »Még nincs itt a vég. A mig a méreg még hat, addig mentve vagyok, addig még van remény arra, hogy ezt a küzdelmet, ezt a kétségbeejtő harcot tovább folytathatom!«

Rögtön hozzáfogott, hogy öltözetét rendbe hozza s kis idő múltán gyors lépésekkel ment át nejéhez, aki kicsiny, gazdag és gyönyörűen butorozott szalonjában várt rá. Az asszony sokkalta fiatalabbnak látszott férjénél, fiatalos, szinte gyermekes mozdulatai, finom, kedves alakja, ragyogó szőke haja és gyöngéd, tiszta arcbőre legkevésbé sem árulták el korát.

Nemsokára a vendégek is megjöttek s miután látták, hogy Ő Exczellenziája oly élénk és szellemes, mint annak előtte, eloszlottak az egészségi állapota felől támadt aggodalmak s a szellemes és a gondolatokkal teli, az

ország legelmésebb férfiaihoz illő mulatság késő éjjelig tartott.

Szinte reggel felé járt már az idő, a mikor a vendégek eltávoztak. A grófné visszavonult zöld bársonyfüggönyös hálószobájába, ahol Thorwaldsen Krisztus képe s néhány angyalkép őrködött felette.

Ezalatt férje, akivel harmincz esztendeig élt boldog házasságban, anélkül, hogy egyetlen gondolatát valaha megismerte vagy megértette volna, egymagában ült szobájában s borzasztó leszámolással volt elfoglalva. Nem zárkózhatta el magát többé azoktól az intő hangoktól, melyek az utolsó hében gyakrabban s má ismét azt sutogták neki, hogy ime üttött az ítélet órája. De nem a tulvilági életre gondolt a főúr; nem, az utókor, a történet ítélete foglalta le minden gondolatát. Ő, aki maga is történetíró volt, nem tagadhatta el azt a tényt, hogy még a legdicsőítőbb emlékbeszéd sem rejtheti el hosszabb időre a hozzája hasonló látszólagos nagyságok valódi voltát. Pedig mennyit küzdött, hogy ezt a nagyságot elérje, mely továbbinik most előle, mint a futó felhő árnya!

Pedig dolgozott, mint talán kevesen dolgoztak. Noha bőségben nevelődött, sohasem tekintette a gazdagságot az élvezetek egyedüli kutforrásául. De hát vajjon miért munkálkodott? Talán pusztán csak a tudomány szeretete sarkalta arra, hogy vizsgálja az egyetemen fényes sikerrel tegye le? Talán csak a haza java lebegett szeme előtt, a mikor mint a korona tanácsosa érdemeket szerzett? Nem; minden törekvésénél, egész munkásságánál csak egy cél lebegett szeme előtt: saját nagysága.

Nem e cél alacsony voltának a tudata keserítette most el. Utolsó sarja volt ő annak a törzsnek, mely Svédországnak már annyi fényes nevet adott. Hogy ehhez a büszke sorhoz még egy nevet illeszzen, ez volt az ő nagyravágásának célja s ezt a célt jogosnak tartotta. De ennek a céljának az elérésére nagyon sokat áldozott; hogy mennyit, azt rajta kívül senki sem tudta. És most, hogy tekintélyének magaslatára ért, most ott van a romlás szélén s ez a romlás — a vagyoni bukás.

Nemcsak ma tudta ezt meg. Már évek óta a mások pénzéből él, kiskoru gyermekek pénzéből, amit reá bízta. A meddig él, megóvhatja a látszatot, de jól tudja, hogy abban a pillanatban, a mikor ő meghal, összeomlik minden. Iszonyu félelemtől szorongatva vonaglik most székében; verejtékcseppek hullnak le homlokáról s szeméi révetegen izzanak sápadt, mély üregekben.

Hány gyötrelmes éjszakát töltött el ilyen módon! És mégis folytatnia kell a harcot. Nem teheti azt, amit mások ily esetben tesznek, akik öngyilkossággal vetnek véget szenvedésüknek. Nem, ellenkezőleg neki arra kell törekedni, hogy éljen a meddig csak lehet, mert még mindig nem adta fel a reményt, hogy kétségbeesztő viszonyait rendezheti, mielőtt még a halál irgalmatlanul kiszolgáltatja az utókor ítéletének. Hogy mint gonosztevő muljon ki a világból? Ó! Nem, inkább tovább szenved, még akkor is, hogyha fájdalmai megkétszereződnek, inkább... Nem volt képes tovább magán uralkodni. Ki nyújtotta kezét a morhiumos üveg után, bár tudta, hogy ezt a rettenetes gyógyaszt azokra az órákra kell hagyania, a mikor a világ előtt megjelenik; már régóta beállott nála a szüksége annak, hogy rettenetes fájdalmakkal fizessen meg minden enyhülést, a verőfényes napra szerzett enyhülést, a magános, rémes éjszaka fájdalmával. Nem csekély önuralmába került neki az, hogy következetesen úgy cselekedjék, s eddig még mindig sikerült, de most a morhiumos üveg után nyúlt, görcsösen megragadta, ámde a kéz ezuttal megtagadta a szolgálatot.

Másnap reggel Ő Exczellenziáját a padlón elterülve találták, eltorzult arczzal, kezében egy kis morhiumos üveget szorongatva; szélhűdés érte...

Saját kívánságára a főurat, mihelyt állapota megengedte, apai birtokára vitték, melyhez egy csinos, gazdag műkincseket rejtő kastély tartozott. Itt nőtt ő fel, itt álmodta első, nagyratörő álmait, de az utóbbi években csak nagy nagy ritkán látogatott el ide.

Vasárnap délután volt.

A kis falusi templom elkülönített helyén két urhölgy ül, kiknek pompás ruhája nagyon elüt a többi hivek egyszerű külsejétől. A főúr neje és leánya volt; utóbbi, ki már évek óta férjénél volt, férjet és otthont elhagyott, hogy hőszeretett atyja betegágyához siessen.

A leány korántsem volt oly szép s nem is látszott oly fiatalnak, mint az anyja, de nemesebb és érdekesebb arca volt.

A prédikáció véget ért; az imádságokat már leolvasták. Mikor arra a részre került a sor, ahol a betegekért könyörögnek, a tiszteletes ur felhívta a hiveket, hogy egy külön imára egyesüljenek szeretve tisztelt urukért, a nehéz betegségben synylődő kegyelmes urért, akinek élete oly becses s a többi.

A grófné hevesen zokogott és kendőjét arczára nyomta; a leány azonban, aki éppen le akart hajolni, a jelenlevők egyikének az arczán olyan pillantást vett észre, mely törzsúrásként hatolt a szívébe. Ujra felemelte a fejét s szeméi vizsgálódva jártak körül egyik széktől a másikhoz, először a férfiakon, aztán az asszonyokon végig. Csak nagyon kevesen hajtották le imára fejüket — a legtöbbször arczán rut, durva mosoly látszott, némelyiknek a szeme haragosan nézett maga elé — s két leány a zsebkendő mögül nevetgélve sutogott egymáshoz. És nem volt szem, a melyben a részvétnek egy könnycseppje csillogott volna! Ünnepeyes csend uralkodott a templomban, a mikor a pap szavai elhangzottak. De vajjon hány imádság szállt e csend közepette az istenhez? A grófi székben ülőnek halvány, merev arczán egy vonás sem változott el; csak egy gyöngye, fájdalmas vonaglás az ajk körül árulta el a belső küzdelmet. Ebben a pillanatban megtudta a leány, hogy atyját, akit ő annyira csodált, akit kora ifjuságától kezdve rendithetetlenül becsült, akit annyira szeretett, hogy később férje és gyermekei számára alig érzett némi melegebb vonalmat, ezt az atyát az alattvalói gyűlölik.

Az orgona utolsó hangjai elhangzottak, a harangok tisztán csengtek a csöndes, hideg téli levegőben s az emberek kitódultak a lélekutra, ahol két sorban álltak fel, hogy a két urhölgyet a kocsiba beszállni lássák. A grófné előbb a sekrestyébe ment, hogy a pappal néhány lekötelező szót váltson; most azonban az anya és leánya együtt jön, a grófné lehajtott fővel és könyes szemekkel, leánya kémlelve járva végig tekintetével a körülállókat, akik hajlongtak és süvegeltek. Észrevette, hogy láthatólag nagy a szegénység ezeknél az embereknél: a legtöbbje elcsigáztak és betegesnek látszott: a gyermekek feltűnően rutak, sárgásszinűek, halványak és kicsinyek voltak s ruhájuk felette szegényes volt. S a sok arcz egyikén se látszott a barátság vagy a részvétnek egy sugara; hideg, kíváncsi tekintettel nézték az uraságot, a gyászoló anyát és leányát.

A templomból hazajövet a fiatal grófné ma először vette észre, hogy a házak dülöfélben vannak s a valóságos nyomor tanyái. Csodálatos! Számtalanszor tette meg ezt az utat a templomból a kastélyba és sohasem tűnt fel neki a különbség a nyomoruságos, roskatag kunyhók s az ablakaikból kikandikáló sápadt gyermekarcok és a pompás kastély között, a hol az ősök képcsarnokából nem hiányzott egy arcz sem azokból a nemes elődökből, akik a csatatéren vagy a korona tanácsában halhatatlan nevet szereztek maguknak. Azelőtt sohasem gondolt arra, hogy a kunyhóknak is lehet története, amelyek arról az

elnyomatásról beszélnek, amit a szegények a hatalmasoktól szenvednek.

Sohasem kérdezte meg magától, vajjon ez az ellentét a bőség és a szegénység között jogosult-e? Az egyik ember gazdag, a másik szegény, hiszen a mióta a világ áll, ez mindig így volt s ezen már segíteni nem lehet. És ő tudta, hogy anyja igen jótékony s hogy gyakran látogatja meg a kunyhókat; a szegények tehát hálával és szeretettel tartoznak. Ő maga sohasem kísérté el anyját az ilyen kegyes utakra; nagyuri természete visszariadt a nyomortól és a szennyitől s anyjának kissé leereszkedő jótékonyosságát sértőnek találta. De az a gondolat, hogy ezek az emberek, akik atyjától függnek, jogot formálhatnak arra, hogy esetleges és önkéntes jótétemények enkvül mást is kívánhatnak, mindez ideig nem támadt fel benne.

Hazajövet a jószágigazgatóért küldött s kissé szigorú hangon vonta őt kérdőre: hogy lehet az, hogy ezek az emberek annyira szegények s hogy a házaik oly rossz karban vannak. Szinte sejtette a feleletet, amit kapott: Ő Exczellenziájának mostani magas állásában oly nagy jövedelemre van szüksége, hogy a jószágigazgató kénytelen az adókat felemelni s elvenni a holmit azóktól, akik fizetni nem tudnak.

Most először támadt Hedvig lelkében kétely, persze csak halvány, öntudatlan kétely atyjának valódi nagysága felett. Nem akarta őt ebben a hangulatában látni s azért szobájába ment, a hol az ablakhoz ült és gondolatokba merült.

De nem sokáig ülhetett itt nyugodtán. Ő Exczellenziája hívatta.

Nagyon halvány volt az arcza, a mikor belépett a beteg szobájába s a hideg, félig megvető vonás az ajk körül, a melylyel rendszerint az olyan embert fogadta, aki neki közömbös, ezuttal kinosan kifejező módon jelentkezett.

Nagy és pompás termet választott magának a gróf nyugvó helyéül. Tulajdonképpen szalon volt, de a nagy ágyat ide állították, mert a szobából két nagy ablak nyílt a napos részre s Ő Exczellenziája csak világosságot és napfényt akart maga körül látni. Nem voltak itt leeresztett függönyök, semmi borongós félhomály. Ellenkezőleg, a sárga selyemfüggönyök teljes arany színben bocsátották be a napsugarakat, az egész szobának olyan formája volt, mintha ünnepséghez volna kidíszítve.

Annál kinosabb látvány volt a beesett arcza a fehér párnákon; a halál halványsága terült el rajta, de a szemek nyugtalan, lázas fényvel égtek. A szélhűdés az egész jobboldalt megbénította. Magával tehetetlenül, mint a gyermek, feküdt itt a nagy ember s mások segítségével nélkül még mozogni sem tudott.

— Mit kívánsz, atyám? — kérdezte Hedvig kissé kemény hangon, miközben az ágyhoz közeledett.

Szinte hangtalan suttogással jött a felelet:

— Nem akarsz tovább írni?

A leány felelet helyett csak a fejét hajtotta le s leült a kis állvány mellé, amit az ágyhoz toltak. A következő félórán a nagy szobában nem hallatszott más nesz, mint a beteg suttogó hangja s a papiroson végigságuldó tollnak serczése.

Hedvig dobogó szívvvel írta a sorokat. Önéletírás volt, amit a gróf diktált neki. Az a gondolat, hogy az utókor meg fogja őt ítélni, szüntelenül elfoglalta s most ime önmagát és a világot akarja megcsalni azzal, hogy életét költői mezbe öltözteti. Annyira hozzászólt már az emlékbeszédekhez, hogy nem esett nehezére most egyet önmagáról írni.

Milyen büszkeséggel segített neki leánya ebben a munkában! Mennyi szeretettel leste atyjának minden

suttogó szavát, mennyire csodálta atyja forró hazaszeregetését s azt a nemes gondolkozást, melyet mindenkor s most egy haldokló vallomásnál is tanusított.

De ma a toll sehogysem akart a diktáló hangnak engedelmesskedni. Mig ez a hang egy nemes élet küzdelmeiről szólt, a leány lelki szemei előtt megjelent a kis falusi templom, a szegényes nép, amely nem akart uráért imádkozni s valami leírhatatlan keserű megvetés fogta el szívében minden emberi, gyengeség iránt.

A grófné forró kívánsága az volt, hogy férje az utolsó szentséget övének és szolgálóinak jelenlétében vegye magához. Valami babonás hit azt sugallta neki, hogy ez a cselekedet meg fogja nyugtatni férje háborgó elméjét és csendes kimulást szerez neki. De a kegyelmes ur a lehetőségig ellenállt neje kívánságának: nem mintha hitetlen lett volna; egész életében és különösen akkor, a mikor az emberi hatalom legmagasabb fokát elérte, egyházának hithű fia volt; majdnem minden vasárnap jelen volt az isteni tiszteletben s évenként kétszer magához vette az ur vacsoráját. Az ellenszenv, hogy e szentséget most magához vegye, egész más okokból eredt: nem akarta önmagának bevallani, hogy már elérkezett ahhoz az időponthoz, a mikor a vég kezdődik.

De a gróf annyira hozzászokott már, hogy neje szelid, de hajthatatlan akarátának engedelmesskedjék, hogy nemsokára ráállt kívánságára. Elküldtek a papért, az ágynál oltárt rögtönöztek, a grófné a szent cselekedethez méltóan fekete selyembe öltözködött s a nagyszámu szolgaszemélyzetet a terembe összehívták.

A készülődések közepette a gróf mindinkább nyugtalanabbá lett. Ideges, megkínzott kifejezés ült ki az arczára. Az az érzet támadt fel benne, mintha most a saját temetésénél volna jelen.

A pap belépett, kezében a kehelylyel és a kenyérrel; a grófné hangosan zokogva térdelt az ágy mellé. A cselédek, akik félkörben álltak az ágy körül, a fájdalom e heves kitörésétől meghatva, szintén sirva fakadtak. Csak Hedviget nem érintette ez a meghatott hangulat; szemei ijedt, vizsgáló kifejezéssel szegződtek atyja arczára. Láta, hogy atyja tekintete nyugtalanul tévelyeg a szobában s hogy kezei, miket a grófné imára illesztett össze, idegesen mozgolódnak.

A pap kinyitotta könyvét s éppen imába fogott, a mikor a gróf magához inti a leányát.

— Fogadalmat akarok tőled, — esküt, — suttogta a beteg. — Hogyha a sors nem engedné, hogy önélet-rajzomat befejezzem, neked folytatnod kell ott, ahol én abbahagytam. Te vagy az egyetlen lény a világon, aki engem ismer és megért, nem akarom, hogy idegenek ítéljenek meg, akik félreismernek s tetteimnek hamis okokat tulajdonítanak. Megfogadod ezt nekem lelked üdvösségére?

A kinos győtrelem kifejezése vonult végig Hedvig arcán.

— Szeretett atyám! — suttogá, ne gondolj most erre. Nem látod, hogy a tisztelendő atya a szent cselekedetbe akar fogni.

— De én még nem végeztem, — suttogja a gróf. Nem lesz előbb nyugtom, mig te szent ígéretet nem teszel. Bágyadtan emelte fel bal kezét s meg akarta fogni leánya karját.

Hedvig elfordult, hogy ne lássa ezeket a lázas, ijedten esdő szemeket.

— *Nem tehetem!* — kiáltá szinte felsikoltva, azzal gyorsan kivonta karját s odasugja anyjának: Ne várjatok reám! Ezzel kisiet a szobából.

A beteg keze visszaesett a paplanra. Az utókor ítélete, melytől annyira remegett, ime már elérte; ebben a pillanatban tudta meg, hogy a leánya elpártolt tőle.

Ekkor felhangzottak a gyónás megható szavai: »Én szegény, bűnös ember —.«

*

A betegszobában mindinkább nőtt az árnyék. A beteg azt kívánta, hogy magára hagyják s mivel ezuttal szokása ellenére megtiltotta, hogy világot gyujtsanak, szét-húzták a függönyöket, s most az utolsó napsugarak hatoltak be a félhomályba.

Hedvig az egész estét szobájában töltötte.

A sok virrasztástól s a heves felindulástól elcsigázva, végre a pamlagon elaludt. Hirtelen felébredt s látta, hogy már késő este van és kimondhatatlan félelem tölti el a szívét; már néhány órája, hogy atyjáról nem hallott hirt. Hátha ezalatt...

Nem tudta, hogy meddig alhatott. Mi történhetett ez idő alatt!

Lesietett a lépcsőn s visszafojtott lélegzettel lépett a betegszobába. A csönd s a sötétség megrémítették. Az ágy fölé hajolt; a beteg lehunyt szemekkel feküdt.

E látványnál a régi szeretet és tisztelet megint visszatért a szívébe; érezte, hogy szívesen áldozná fel saját életét, ha ezzel atyjának néhány munkás évet szerezhetne, amelyben nemesebb és hozzája méltóbb életet élhetne. Hallkan megcsókolta a halvány, fonnyadt kezét, mely az ágy szélén lecsüngött. A beteg felnyitotta szemét, de élettelen, reménytelen tekintet volt csak, a mit a leányára vetett.

— Hogy érzed magad atyám? — kérde ez tőle halkán.

A beteg ajkai fáradtan mozogtak:

— Emlék nélkül — remény nélkül!

Ez már nem volt suttozás, oly halk volt ez a hang, mint az esti szélben a fáról lehulló levél zaja.

Aztán halálos csend terjedt szét a szobában. Az árnyak mindjobban homályba borították a szobát; csak ott az ablaknál rezgett még egy kései napsugár.

*

A svéd akadémia ismét emlékünnepet ült. Ezuttal egyik legjelesebb tagjának az elvesztét gyászolta, s a hallgatóság között még nagyobb volt a tolongás, mint máskor, mert mindenki szerette volna hallani a nagy emberről szóló emlékbeszédet. Mert habár már egy év mult el halála óta, még mindig nagy embernek tartják. Akadtak rokonok, akik meg akarták a család becsületét menteni, ezek aztán magukra vállalták az elhunyt ügyeinek rendezését, s így semmi sem került a nyilvánosság elé, ami tekintélyét megrendíthette volna.

Az özvegynek persze nagyon visszavonultan kellett élnie, de hiszen ez nem ritka eset a hitbizományos birtokosok özvegyeinél. S különben is a grófné megváltozott körülményei között is nagyon szeretetreméltó maradt. Most is, mint annakelőtte, szívvel-lélekkel a jótékonyágnak él; most ugyan nincs sok adakozni valója, de azért tevékeny tagja minden jótékony egyesületnek és intézetnek.

Barátságosan, mint egy irgalmas néni járt-kelt egyszerű fekete ruhájában s mindenütt, ahol megjelent, még nagyobb tisztelettel viseltettek iránta, mint a szerencse napjaiban.

Most a diszteremben, a meghívott vendégek között ül s egyszerű gyászruhájával feltűnik a többi elegans ruhájú hölgyek közepette; még most is majdnem éppen olyan fiatal és éppen oly jó színben van, mint azelőtt, az orcái simák, a szemei szelidek, mintha a fájdalmat soha nem ismerte volna.

A boldogult rokonai sorában hiába kerestek egy sötét, határozott vonású arcot, melynek első sorban jelen kellett volna lenni.

— Hol van a leánya? kérdezték suttozva egymástól az emberek.

— Most már egyáltalában nem igen látni társaságban, felelte valaki, aki úgy látszik tájékozva van a dologban. »A fiatal grófnő atyja halála óta olyan különös és tépelődő — szinte embergyűlölő lett.«

Az emlékbeszéd az elhunyt felett telve volt érde-meinek méltányolásával. Bár a szónok ékesszólásban is őszinte csodálója volt nagy elődjének s azért szavai szépen és rokonszenvesen hangzottak. Jelmondatul a szónok ezt választotta: »A lángelmék az emberiség jótévői« s ezt találó módon alkalmazta a boldogult életére.

Hány nemes és gyümölcsöző gondolatot adott szónoklataival és irataival kortársainak! Mennyit használt hazájának mint államférfi! És mennyire példa gyanánt szolgálhat az élete az utókornak! Annak az embernek az élete, aki nemcsak nagy és ritka adományokkal volt megáldva, de aki ezeket az adományokat fáradhatatlan, munkás tevékenységgel a haza javára használta fel!

Az emlékbeszéd véget ért s újból megcsendültek a teremben e szavak: »A hozzá hasonló férfiak az emberi nem jótévői.«

Berzeviczy Albert.

Régi mulasztást pótolunk, amidőn Berzeviczy Albert arczképét olvasóinknak bemutatjuk. Alkalmat erre most az a remek beszéde ad, melyet az »Emke« jubiláris közgyűlésén mondott el Berzeviczy. Mélységes, finom műveltségű tudás, nyugodt, de meghiggadt hazaszeretet szól e beszédből Magyarország közönségéhez: tisztán, szeliden de bátran, okosan és minden hivalgás nélkül. Az elvek és igazságok egész tárháza ez a kis beszéd, mely jelentőségében nagy, mert nemcsak megérdemli, de tartalmasságánál fogva meg is követelheti, hogy minden magyar ember elolvassa és gyönyörködve, tanuljon belőle.

Az arczkép hű és értelmesen beszél hozzánk. A homlok az ő széles, boltozatos formájában mutatja az okosságot, korai megkopaszodásában azt a sok tudást és tanulást, mely a mögötte rejlő észet kicsiszolta, megfinomította, a közelet súlyos feladatainak megbírlására alkalmassá tette; tekintete tiszta és nyílt, látásának élességét még a szemüveg is fokozza; az egész arcz nyugodt, rendes, fegyelmezt, erős, anélkül, hogy durva lenne; finom, de minden gyöngeség nélkül való. Azonfelül fiatal, szinte üde még, — ami nagy dolog, ha tudjuk, hogy már éveken át kiváló működésű államtitkára volt Magyarországnak és jelenleg a képviselőház alelnöke. Ez ifjúságánál fogva talán nem tulságosan imponáló, de olyan arcz, amelynek látása nyugodtságot, bizalmat ébreszt, mert első tekintetre látjuk rajta Berzeviczy törekvéseinek nemességét, szándokainak a tiszta hazafiságát és a képességet is, hogy terveit, törekvéseit megvalósítsa. Ezért inkább rokonszenves...

Ami a rokonszenvenességet illeti, talán ez az, amire Berzeviczy nem törekedett soha. Dolgozott, tanult; tudott dolgozni folyton, tudni mindig többet tud — és abban az irányban, melyet maga elé szabott, olyan egyenesen halad

mint a napsugár. Többel, talán rokonszenvessegre törek véssel, a nagy nyilvánosságnak nem szolgálhat. De azért csak annál rokonszenvesebb.

Ősnemes családból való, de »dr.« sárosvármegyei s mint ilyen, otthon főjegyző is volt, de egyuttal kiváló tanára az eperjesi jogakadémiának. Hamar lett államtitkárrá, de könnyű szívvél, fájdalom nélkül tudott e méltóságos állásától meg is válni. Hivatalos működésében mindig a legszigorubb mértékben igazságos volt a ridegségig, de maga járt elől jó példával a munkában. Följár a szabadelvű klubba s ott örül, aki vele szót válthat, — de azért vannak sajátságos ötletei is. Amikor egy kis csoport a legnagyobb érdeklődéssel, a leglázasabb nyugtalansággal figyeli a kártya perdülését, Berzeviczy, — akinek az efféle iránt kevés érzéke lehet, — odalép a játszókéhez:

— Van-e most néhány perczed a közügyekre?

— A közügyekre? Mindig, akármennyi...

Hanem azért a játszma félbeszakadt; a megfeszített figyelem és a kíváncsiság mintha kapott volna egy jó hátbavágást, s a megszólított politikus a legnagyobb elismerést és tiszteletet tanúsítja Berzeviczy tehetsége és jelleme iránt, amikor e megzavarásért azt nem mondja: »Terringettét talán várhattak volna azok a közügyek még öt perczig!...«

Amikor józsefvárosi képviselő lett, a nagy Rémi bizonynyal figyelmeztette, hogy néha nem árt egy-egy vastagabb polgárnak megveregetni a hátát, mert az a polgárnak jól esik.

Egyszer a legvastagabb választók afféle majálisos kirándulást rendeztek egy budai nyaralóba. Összeültek, elmondtak régi adomákat, rosszul amiken nagyokat nevettek, s ittak még régibb borokat jól, aminek még jobban örültek. Berzeviczy csak félfüllel tudta hallgatni a régi bolondságokat, s csupán a nyelve hegyével izlelgette az ó-bort, — mert már afféle elkorcsosult gentry, több benne a »dr.«, mint az »y«. A házikisasszony végre megszólította:

— Méltóságod nem is iszik!

— De bizony, csak hogy én kevéssel beérem.

— De velem csak koccint egyet?

— Nagyön örömet, ámbár magácska úgy sem iszik.

A szép lány erre kiürítette a poharat fenéig. Berzeviczy utána. A polgárok — nem tudtak mást mit tenni a nagy respektustól — megéjeneztek.

Ami csak azt mutatja, hogy Berzeviczy sohasem törődött azzal, hogyan kell népszerűvé lennie, mert népszerű lett amugy is mindazok előtt, akik a tehetséget és a férfiúi jellemet egyaránt megbecsülik.

De azért mélységesen rokonszenves mindazok előtt, akik közelről ismerik, míg a nagy közönség megelégedhetik azzal, hogy iránta teljes bizalmat tanúsít. A bizalom sokkal fontosabb is a közéletben, mint a rokonszenv; amugy is túlsűrűen tapasztalhatjuk, hogy a közönség érdemetlenül ajándékozza meg bizalmával, a léha fölületes, de kellemes, rokonszenves modoru embereket, akik között pedig nagyon sok a kapaszkodó.

Krónika III.

A szeretetreméltó Goluchovszky.

— Operette. —

SZEMÉLYEK:

Goluchovszky Agenor gróf,
Bánffy Dezső báró
Fenyvessy Ferencz,
Pantocsek Rezső,
Vajai István,
Zelenyák János,
Asbóth János,
Sághy Gyula.

Történik a magyar delegációban, amelynek ezek az urak nem tagjai.

Bánffy:

Ne vegye kérem rossz néven kegyed,
Oh ekszczellenciád s engedje meg,
Egymásután hogy szép sorjába, lassan,
A delegátusokat bemutassam!

Goluchovszky:

Oh kérem ne zsenirozza magát,
Örül a szívem, ilyesmit ha lát.

Bánffy:

Ezek szerint elkezdhetem tehát.
Engedje meg, hogy doktor *Fenyvessy*...

Goluchovszky:

Csitt!
Valóban részemről a nagy szerencse,
Ki ne ismerne *Fenyvessy* Ferenczre?
Nincs több kravátlí olyan, mint ez egy.

Fenyvessy (meghalva):

Ekszczellenciád elkábit ez a kegy.

Bánffy:

Menjünk tovább. Az erkölcs éber őre...

Goluchovszky (félbeszakítja):

Ki ne ismerne *Pantocsek* Rezsőre?
Mint ibolya, egy csöppet sem hiú,
Ez a valódi államférfi!

Pantocsek (könyezve):

Ah ennyi kegy sok egy szerény magyarnak.

Bánffy:

Egynémelyek még hátra vannak.
Például itt van *Vajay*...

Goluchovszky (félbeszakítja):

Ez ő,
Ez ő, a híres négyes-rendező.
Valóban boldog az a szempillantás,
Melyben mi ketten megismertük egymást.

Vajay (zokogva):

Mily elsőrangú emberismerő!

Krónika IV.

Bánffy :

Következik egy kitűnő erő,
Nagy férfiú, ki miben sem hiányos...

Goluchovszky :

Óh ismerem, ő *Zelenyák*, a János,
Lipótvárosban elsőrangú parthi,
Különösen amióta nép-párti.

Zelenyák (megöleti) :

Szeretlek Roxelánom, tiéd egész valóm!

Bánffy :

Paskievicsben fontos a talón,
Mert néha ott a skiz, a mond, pagát...
Pázmándy ur, mutassa bé magát!

Goluchovszky :

Fölösleges, *Pázmándy*-ra ha nézek,
Eszembe jutnak vidéki színészek,
Akiket ő szerződttet. Oszt
Eszembe jut a vendéglői koszt,
Amelyről annyit irt, mindig lehordván.
Aztán eszembe jut *Szeless* Adorján...

Pázmándy :

Ah, oly történetíró sohse' támad,
Ki így ismerné biografiámat.

Bánffy :

E gentlemant még, hogy be nem mutattam,
Valóban egy kevésbé helytelen.

Goluchovszky :

Óh édesem, ne fáradjon miattam,
Tudom, ki ő: *Asbóth*, a fejtelen.
Előnyös ez egy államférfiúra!...

Asbóth (hálsán) :

Számíthat egykor hála-koszorúra!

Bánffy :

Mivel a kútra addig jár a korsó,
Kit bemutatok, ime az utolsó...

Goluchovszky :

Sághy Gyula! Mikor beszéde hallszik,
Csodálatos, hogy mindenki elalszik...
Már én is érzem, álom környékez...

Sághy Gyula (álmodozva) :

Mily kitűnő egy pszikológus ez!

Bánffy :

S a hírlapokban konstatálni méltó,
Hogy Goluchovszky szeretetreméltó!

A többiek karban :

Valóban az! Valóban mily öröm!

Goluchovszky (kegyesen elbocsátja őket) :

Óh, köszönöm! Köszönöm! Köszönöm!

Incubus.

Szem-jongleur-ök és troubadour-ok.

— Junius 6.

Az emberi szemben titokzatos erő lakozik. Ez az erő ámulatba ejti és megigázza a fenevadakat, részeggé teszi a kigyókat és az operette-minisztereket, tömegesen üzi a Dunába a szegény varróleányokat, meglágyítja a börze-csaták mezőin edzett sziveket, és kiáltó ostobaságokat követtet el a legzseniálisabb uzsorások gyermekeivel. Az emberi szem hatalmának nem látni a végét, s az emberi szem hatalmaskodása ezer és ezer formában nyilvánkozik meg.

Mégis, önök mindnyájan elcsudálkoztak vala, midőn az iskolában arról értesültek, hogy a mulatságos ó-korban és a gyászos emlékeztető középkorban éltek férfiak, akik az állatok beleinek futólagos megtekintése után, avagy egy horoszkóp üveglencséről olvasva, megjósolták a legközelebbi csatákat és a legközelebbi szerelmeket. Nem azon csudálkoztak, hogy egyáltalában akadtak ilyen férfiak, hanem azon, hogy az üzlet virágzott, s hogy e férfiak, a szemök erejéből, ettek és ittak, ruházkodtak, kirándulásokat tettek és szeretőket tartottak.

Az ember, kivált az iskolában, hajlandó lenézni a fent tisztelt korokat. Gyermeki lelkünk ártatlanságában ázt hisszük, hogy csakis e rég letűnt idők türtek meg efféle exisztenciákat. Mikor aztán kilépünk a komtempláló életből a cselekvő életbe, észre vesszük, hogy e világon minden örökkön ismétlődik. Észre vesszük, hogy azok az exisztenciák, melyeken egykor oly igen elcsudálkoztunk, ma is megvannak, és bár változatosabb formában, több leleménnyel, de ma is ugyanazt a mesterséget üzik, amelyet eldődeik. A haruspexek ősi fajtája ma is él s ma is megkeresi a kenyerét szemének bűvös erejével. De nemcsak kitart, szaporodik is.

Azok számára, akik érdeklődnek a természet-történelmi apróságok iránt, följegyezzük, hogy legutóbb a következő új spécziéseket különböztette meg a tudományos kutatás a haruspexek népes családjában:

1. Az államjós betűmoly.

(Graphologus politicus.)

Leginkább Németországon tenyészik. Ott fogták közelébb azt a hatalmas példányt is, amelyet nem ajánlhatunk eléggé az anthropologiai muzeumok figyelmébe.

A haruspexek e gyönyörű példánya nem szemlélhetvén meg ez idő szerint Vilmos császárnak a beleit, Németország legnagyobb tósztózájának *kézírását* tette vizsgálódása tárgyává. Ez alapon kifejtette, hogy a császár álló betűi olyan jellemre mutatnak, melynek főtulajdonsága az, hogy csak hosszas ingadozás után határozza el magát, de viszont annál makacsabban ragaszkodik elhatározásához. Majd kiindulva ebből az elhatározottan ingadozó, s ingadozásához makacsul ragaszkodó lélekből, visszafelé megfejtette Németország egész történetét, s meg-

jósolta, hogy hosszas ingadozások után még egyebek is fognak történni Németországon.

A haruspexek e remek példányát nem zárták kalitkába. Ellenben Vilmos császár megküldötte neki Aegirhez intézett dalát, továbbá a moment-fotografiákat, melyeket komornokairól készített, s megígérte neki, hogy felséges kezeivel fogja kihuzni hű szolgája fogát, ha hű szolgájának erre szüksége lesz.

A grafologusok válfajából Magyarországon csak két kisebb rendű spécziés ismeretes. Ezek: a betűző szű és az okmányzaglár döntnök.

2. A betűző szű.

(Graphologus vulgaris)

Ártatlan és szerény. Mindennapos penzuma ilyenformán hangzik:

»Nagysád dült betűi szenvedélyes szivre vallanak. A hajszálvonások sok lelki finomságot árulnak el. Különösen jellemzetes Nagysádnál a nagy O betű, melynek gömbölyűsége annak a jele, hogy Nagysád viruló egészségnek örvend. Kedves írója: Bébé Lenke, kedvencz festőke: Margitay Tihamér, — a zeneszerzők, a kikért rajong: Konti és Bokor. E pillanatban arra gondol, hogy nem romlik-e meg a cseresnye befőtt; még négyszer fog férjhez menni, s mindig igen boldog lesz; számok: 8. 17. 63.«

A kézirat-bölcsészek egy másik spécziése:

3. Az okmányzaglár döntnök.

(Graphologus curialis.)

Köznnyelven: írás-szakértő. Egész nap ujságot olvas, s komolyan hiszi, hogy délelőttünkint tiztől tizenegyig megismeri olyanok írását, akiknek soha a hírét se hallotta. Mégis lelkiismeretének a megnyugtató végett párosával jár, s kötelesség-érzetből ellent mond a másiknak. Nem tagadja, hogy tévedni emberi dolog. Jóhiszemű; nem áztat senkit, csak önmagát. Mert ő az egyetlen, aki meg van győződve róla, hogy az ő működése nem felesleges.

Az említett specziések kedvelik a nyilvánosságot. Ellenben jobbra rejtve virít s csak kivételesen kívánczik a nagy közönség elé:

4. A konyhai Lavater.

(Phrenologus culinaris.)

Gonosz tekintetű, de különben békés ember, aki csak azért megy ki az utcára, hogy a járókelőkön a homlok és az orr szögét, a pofacsontokat, az ajkak vastagságát és a szem bennülését vagy kiüledtségét tanulmányozza. E megfigyelések alapján bájos naivitásokat szuggerál önmagának s a hanyagabb kereskedelmi iskolai növendékeknek. Minden szolgájának rossz véget jósol s e jóslatok részben teljeseznek is. Néha kiadja munkálatait olyképpen, hogy az egész kiadást egy antikvárius váltja magához, potom áron való terjesztés céljából. Igen jó fiu és igen rossz muzsikus.

Legközelebbi rokona:

5. A fényképtörő Cumberland,

(Photographologus psychiaiter.)

mely rokona a betűző szűnek is. Egyébként édes testvére az aeol-hárfának, mert nincs olyan asszonyt mutató fotografia, amely meg ne rezegtetné szive hurjait s ne ragadná ditirambusokra. Naponkint tiz-tizenkét női arc-képet dolgoz fel s fölhevült képzelete az erénydíjakról szóló jelentések összes szép cselekedeteit szétoztja az arcképek tisztelt beküldői között. Gondolat-olvasásai röpke fantáziára vallanak, mindazáltal többnyire ezzel a refrainnel végződnek:

»... Ezek a nagy tulajdonságok végre is elnyerik jutalmukat. El kell, hogy nyerjék.

Szép arcának nemes nyugalma derüs jövőt tükröz. Ha megpróbáltatások után is, boldog és elégedett élet vár a tisztelt beküldőre. Örömet fog találni a hozzá tartozókban, élvezetet a zenében, a színházban, a nagy írókban. Bizonyos, hogy sokáig, nagyon sokáig előfizetője marad szerény lapunknak is.«

Végül, emlékezzünk meg a haruspexek családjának mastodonjáról, hős-czinczéréről, Dalai Lámájáról. Ennek a neve:

6. Az önműködő zeneboncnok.

(Autometer musicalis.)

Hazája Franciaország. Története az, hogy egy készüléket talált fel, melyet a zongorához kell erősíteni s mely a zongora-játszó jellemét, temperamentumát, gondolatait, előéletét, édes atyjának egész multját, őseinek hőstetteit és betegségeit, kiveri egy papírlapra, a telegraf betűihez hasonló ákom-bákomokban. A készülék ugyanis oly érzékeny, hogy eszeveszeszeten reagál a zongorajátszó idegerezének minden parányi nyilvánulására, konstatálja a művész érütését, testének hőmérsékét, éveinek számát, szerelni hajlandóságait, izgatottságának fokát, elméjének pihent vagy fáradt voltát, elhatározott ingatagságát és ingatag makacsságát, gyomrának jelen és mult állapotait és azt, hogy hány frank van a zsebében. Mindez világosan olvasható a papírlapon: csak olvasni kell tudni az ákom-bákomokat.

Látnivaló, hogy az önműködő zeneboncnokhoz képest a többi haruspexek, a mult és a jelen összes haruspexei, angolkóros, vézna gyermekek. Az önműködő zeneboncnok meg fog fejteni s meg fog jósolni mindent a világon. Csak olvasni kell tudni az ákom-bákomokat — ez az egész titok. Én még nem vittem ennyire s már is meg tudom jósolni, hogy az önműködő zeneboncnoknak sok frank, sok, sok frank lesz a zsebében.

Mert e világon minden csak ismétlődik s az, hogy: mundus vult decipi, épp oly örök, mint maga az éjszaka

Lector.

Mikor szembe akarunk nézni a halállal, akkor látjuk legbájosabbnak az életet.

*

Aki sokat idéz, csak azt bizonyítja, hogy egy más valaki elmés.

M. B.

INNEN-ONNAN.

✱ **Az előjogok országa.** (*Utirajz töredék.*) Az ugynevezett gavallér-vonat, mely Bécsből négy óra alatt repül el Budapestre, az előjogok országában Pozsonynál tart először rövidke stációt. E stáció után jelentették a vonati pinczerek, hogy nemsokára kezdődik a table d'hôte. Átsétáltam tehát az étkező kocsiba, mely két szakaszból áll. A nagyobb szakaszban kívántam helyet foglalni; annál is inkább, mert a kisebbikben ki van írva a dohányzási tilalom. A nagy szakaszban a több üres asztal közül a legkényelmesebb sarok-asztal vonzott. Ez csinosabban is volt megterítve, mint a többi. Amint leültem volna melléje, szemembe ötlök az asztaldisz csúcsába tűzött impozáns papírszelet-lobogó ezzel a felirattal:

Lefoglalva

A Méltóságos Gróf Ur
Ő méltósága részére

Bocsánatot kértem a méltóságos gróf ur ő méltósága részére lefoglalt asztaltól s menten tovább ültem egy másikhoz. Ezalatt az utasok megtöltötték a szakaszt s valamennyien babonás respektussal hőköltek vissza a méltóságos gróf ur ő méltósága üres asztalától. Mikor immár ez egy asztalon kívül a szakasz minden asztala el volt lepve, belépett a vonati vendéglős és felkérte az urakat és hölgyeket, hogy vonuljanak vissza a kocsi kisebbik szakaszába, mert ő ott fogja a table d'hôte-ot felszolgálni. A benszülöttek, egy honvéd huszár-főhadnagy kivételével, aki mennyasszonya imádatában volt elmerülve, csendes megadás-sal vonultak át a kisebb szakaszba. Mind megértette, a várva-várt méltóságos gróf ur ő méltóságát óhajtja a vendéglős az ő plebejusi jelenlétüktől megkímélni. Én azonban — mint afféle idegen, — nem szoktam meg az ország hűbéres erkölceit s a leghatározottabban ott maradtam már egyszer elfoglalt helyemen. A vendéglős és pinczére kétségbeesetten erőlködtek rajta, hogy kikapaciztáljanak. Mikor végre igen arrogáns lettem, ott hagytak a grófi szakaszban és tisztelni kezdtek. Hátha én is valami méltóságos ő méltósága vagyok!... A table d'hôte persze nem indulhatott meg, míg a méltóságos gróf ur ő méltósága meg nem jelent. Végre megjelent. Gyönyörű szép, finom, elegáns keleti nagy ur volt; fáradt, büszke, csendes, halovány. Európai ruhát viselt, mint az ország benszülötteinek nagy része. Kiséretében egy hangos, eleven, igen humorisztikus szőke osztrák mágán volt. Azért hiszem, hogy osztrák, mert kizárólag lerchenfeldi nyelven beszélt. A benszülöttek azt mondják: emiatt ő magyar mágán is lehet. De ez mellékes... Kezdődött a table d'hôte. Először minden tál a grófi asztalhoz került s onnan el sem mozdult addig, míg a következő tálát be nem hozták, azután kaptam másodiknak én a tálát, harmadiknak az epedő főhadnagy. Csak a mikor mi, előjogos kasztok már teljesen ki voltunk elégítve, akkor ment ki a feldúlt tál a szomszéd szakaszban szorongó plebshez. A grófék azonközben pezsgőt rendeltek és komisz vörös bort hozzá. Nehogy nagyon elmaradjak a születési arisztokráciától, én is rendeltem pezsgőt és finom vörös bort hozzá. Ettől kezdve éreztem, hogy engem a pénzarisztokrácia nimbusa és előjogai vesznek körül. A főhadnagy csak szifon-spriczert rendelt, de a harmadik rangosztálytól, a katonaitól, legfeljebb hóstetteket várnak, — költsékezést nem. S csak szépen robogtunk tovább. A grófék étel dolgában folyvást egy mérfölddel mentek előttem, kettővel a főhadnagy, hárommal a plebs előtt. Én egygyel a főhadnagy, kettővel a plebs előtt. A főhadnagy egygyel a plebs előtt. Szép beosztás volt ez!... Hanem egyszerre minden menetrend, plakát, hirdetés, logika és szabály ellenére megállt a vonat. Örült láрма, ordítózás, trombitarecségés. Mi az ördög ez? Rablótámadás? Vasuti szerencsét-

lenség?... Nem — ez ünneplés, ováció! A sínek mellett nagy néptömeg vesz körül egy szerény ősz urat és vagy tizenkét falusi kondásból rögtönzött tűzoltó-trombitás a katonai generálmarsot fújja a fülébe. Hogy is mondja a Klapphorn:

„Zwar konnten sie's nicht ordentlich blasen,
Sie bliesen es doch einigermassen.“

Valami ellenállhatatlan komikum volt ebben az egész jelenetben. A trombiták keserves cikornyáira az egész gavallérvonat kacagott, az öreg lokomotivot sem véve ki. A humorisztikus osztrák mágán kidugta a fejét a felső, keskeny ablakrészen s esdve kérte a trombitásokat, hogy fújjanak még egyet. Csak a m. gróf ur ő-miga maradt hideg, komoly, halovány és szigorú. Még alig indult meg a vonat s még fülünkben harsogott a bucsutrombitász, mikor a grand seigneur színe elé rendelte s kérdőre vonta a vonatvezetőt. Miért állt meg itt a vonat? Miért vesztegelt itt, ahol stációja nincs? A menetrend szerint a vonatnak Pozsonytól egy huzamban Érsekújvárig kell futni, — miért állt hát meg fél uton?... Mert az igazságügy-miniszter ur ő-exja Galánthán megállította. Meg bizony, a robogó gyorsvonatot, az ő miniszteri hatalmával. Mert a miniszter ő-exjának a rendes gyorsvonattal, mely egy órával előbb szabály- és menetrend szerint állt meg Galánthán, nem méltóztatott utazni akarni. — Nem; ő röptükben szereti elcsipni a legesleggyorsabb expresszeket. Ezt senki más emberfiának nem szabad s nem is lehet megtenni, de a magyar miniszternek erre előjoga van... Ilyen felvilágosításokat kapott a m. gróf ur ő-miga. Ő azonban nem győzött bosszankodni azon a képzelenségen, hogy civilizált világban és a XIX. század végén ilyen előjogot élvezhessen valaki csak azért, mert véletlenül éppen miniszter. A gróf jól beszélt. Én igazat adtam neki.

* * *

✱ **Piruljunk és hallgassunk!** Félretéve minden tréfát és elmeskedést, ajánljuk a Kárpátoktól az Adriáig minden magyar figyelmébe a következő, szórul-szóra idézett hivatalos közleményt.

»A közös hadügyminiszter a magyar delegációnak a hadsereg 1895. évi szükséglete tárgyalása alkalmával hozott határozataira a következő válaszokat adja:

A harmadik katonai akadémia. A delegáció utasította a hadügyminisztert, hogy mindkét országos bizottság által egy harmadik, Magyarországon felállítandó akadémiaira vonatkozó tervek és költségvetés elkészítésére megszavazandó 40.000 frtnyi összeggel készíttesse el azon terveket és költségvetéseket és nyújtsa azokat részletes előterjesztés kíséretében be. Együttal felhívta, hogy a katonai akadémiákba való felvettekről, valamint a katonai akadémiák állományáról szóló kimutatásokat és egyéb adatokat tartalmazó jelentést a jövő évben is terjessze elő.

Válasz. A hadügyminiszter eddig nem jutott azon helyzetbe, hogy a felállítandó harmadik katonai akadémia részletes tervének és költségvetésének elkészítésére engedélyezett 40.000 frtnyi hitelt igénybe vehesse. A katonai akadémiákba való felvételre pályázók számáról, az ezen akadémiákba felvettekről, valamint a katonai akadémiák állományairól kimutatásokat terjeszt elé. Az 1894/95. tanév kezdetén a két katonai akadémiába való felvételre jelentkezett 152 pályázó. Ezek közül a Terézia katonai akadémiába osztrák 88, magyar 16, és felvételtett 55 osztrák, 5 magyar. A műszaki katonai akadémiába 41 osztrák és 7 magyar, felvételtett 29 osztrák és 6 magyar.

Minden Demosthenesnél szebben beszél a tett — s minden Apponyinnál és egyéb nemzeti aspirációban utazó uraknál ékeesebben s meggyőzőbben mondja el ez a hivatalos közlemény, hogy hol van a mi mai »nemzeti nagylétünk« tátongó, halálos sebe. Az a nemzet, mely a haza védelmére hivatott seregben így vesz részt s az a nemzet, melynek törvényhozással egy rájkszkrigsz-miniszter így bánik el, mint ebből a cinizmusig

őszinte jelentésből kitűnik — az a nemzet csak álmodja, hogy igazán létezik, az a nemzet a teljes valóságban nincs meg. És mit tehet ez a nemzet eme súlyos tények ellen? Mit a delegáció a lenézően őszinte hadügyminiszter leplezetlen igazmondása ellen?... Semmit, semmit, semmit!... Hát nem okosabb lett volna a tisztelt hetvenkedő delegációnak egyáltalán nem kérdezgetni olyasmit, a mire ilyen megalázó feleletet kaphat csupán?... Ugyan hagyják már azt a szerencsétlen magyar katonai akadémiát s örüljünk, hogy élünk. Birokra sem mehetünk a rájkszkriksz-miniszterrel, mert hiszen ő 5 magyar tiszttel 55 osztrák tisztet állíthat szembe. Ugy látszik, a bécsi hangulat eléggé el is van szánva. Ha az 55 osztrák se bírja az 5 magyarral, meglehet ezt még az oláhval s a többi nemzetiséggel is etetni. Ezért beszél könnyen a rájkszkriksz-miniszter s mi azért pirulunk és hallgassunk.

* * *

△ **Maul halten!** Képzeltetünk-e jámborabb embert a levélhordonál? Már a foglalkozásánál fogva is békétűrő, alázatos és nyugodt. Aki reggeltől napestig végig rója az utcákat, lépcsőkön föl-le baktat s mindennap ötezer embernek kíván jónapot, bizony annak nincs kedve este forradalmat csinálni. S képzeltetünk-e nyomorúságosabb existenciát a szegény levélhordonál, aki ünneptelen lóvás-futásért vagy harmincz forintot kap havonként s e mellett a fizetés mellett szó nélkül kitarzott tegnapig? De hát elvégre az éhség az égbe kiállt s csak természetes volna, ha a miniszteriumig is hatna. Istenem, hiszen mindent meg lehet a szegény embertől tagadni s ő nyugodt marad, ha meg hagyják neki a panaszkodásra jajdulás szabadságát. Egyéb se volt a szegény ember alázatos panasznál, hogy a levélhordók egy memorandumot bátorítottak átadni a méltóságos miniszteri tanácsos urnak: Kegyeskednék az ő nyomorúságos helyzetükre is némi figyelemmel lenni. A házber is drágább, a hús is drágább, a munka is több s itt a millennium stb. Ha a méltóságos miniszteri tanácsos ur azt mondja a szegény embereknek, hogy hát jól van, csak menjenek szépen haza, majd meglátja, valahogy csak lesz, sehogy sohse volt, akkor ők megnyugodva és megvigasztalódva távoznak, mert kipanaszkodhatták magukat. De a méltóságos miniszteri tanácsos ur éktelenül felháborodott a szubordináció e hallatlan megsértésén s azt mondta nekik, régi bachhuszár-dialektussal: **Maul halten!** Azián büntetésből a vidékre tette át a »főczinkosok«-at. A szegény levélhordók elvégre mégis csak emberek s különösen plebejus emberek, akik mindent elviselnek, ha engedik őket jajgatni. De a méltóságos miniszteri tanácsos a nép e legszentebb jogától fosztotta meg őket s az elkészerítette. Látták a szabóktól, látták a pékektől, a lakatosoktól, a koldusoktól és az omnibuszlovaktól, hogy csak össze ülnek ülésbe és határoznak a maguk sorsa fölött. Meg akarták tenni ők is. Oly jámbor népgyűlést még nem látott rendőr és riporter, mint a szegény, fáradt levélhordóké volt. De lévén az ő rabszolga tartójuk az állam, a mélyen tisztelt rendőrség az államot megmentendő, rájuk rivalt: **Maul halten!** A szegény levélhordókat még ez sem hozta ki sodrúkból, békésen távoztak s elindultak öreg éjszaka Ujpestre, ahol a rendőrség nem parancsol nekik. Ám a rendőrség a nyílt utcán rajtok ütött s szétverte őket. Sőt verte őket, de nem engedte őket széjjeloszolni, hanem körül fogva őket, valóságos vérengzést vitt véghez közöttük. Mind csak azért, mert a levélhordók szegény emberek, akik a szegény emberek egyetlen eszközéhez, az egyesüléshez, akartak nyulni. Nos, ez barbárság, ez nyomorúság. Annál nagyobb nyomorúság, mivel az állam a maga érdekétől vezérelve tiporta lábbal az emberi és polgári jogokat. Ámbár a lakatosok és pékek irányában békétűrőbb, mert ha ezek határoznak strikeot, akkor ez a szabó-, lakatos- — és pékmestereket bántja s nem az államot. Akik brutálításukkal a szegény levélhordók ellen megmentették a hazát, biztos élőléptetés reményében, csak igen rossz szolgálatot tettek az államnak. A szegény levélhordókat szét lehet

verni, pokolba lehet kergetni, de a szegény emberekre az ilyen rendőrpolitika végzetesen hat, ha a világ minden szocialistáját fölakasztják is, a rendőrség és a méltóságos miniszteri tanácsosok honmentése ékesen meggyőzi őket, hogy szegény emberre nézve frázis a — szabadság, hazugság a jog és szemfényvesztés a haza; szegény ember számára csak egy törvényt alkotott az állam: *Maul halten!*

* * *

△ **Rehabilitáiva.** A kolozsvári mágnes-kaszinó kigolyózta Klebersberg Zdenkó grófot, amiért Teleki Domonkossal meg nem verekedett. A budapesti mágnes-kaszinó szintén foglalkozott az esettel s bizalmat szavazott a kigolyózott grófnak. Klebersberg tehát gentleman Budapesten és pária Kolozsvárt. Itt kezét szorítanak vele, ott rá se néznek. Ha én Klebersberg Zdenkó gróf volnék, állandóan Kolozsvárt laknám. Bebizonyítanám, hogy az ember igen szépen megélhet — kaszinói kézsorítások nélkül.

IRODALOM.

Telekes Béla.

(Káprázatok. Budapest, 1895. Grill. Ára 1 frt 20 kr.)

Fiatalt semmi se sért jobban, mint ha rámondják, hogy fiatal, s ő maga azzal hizeleg magának, hogy öreg. Nyilvánvaló, hogy ez az öregeskedés is fiatalos vonás, sőt a tizenhét és husz esztendő közt lefolyó Werther-periódusnak legfőbb vonása. A pszichológiája egyszerű: az ember előtt megnyílik a világ, s nem olyannak tapasztalván, amilyennek gyerekagygyal álmodta, a kijózanulás keserű reakciója kél föl benne a gyereklélek rajongása ellen. S mint a tulhajtás mindent a maga ellenkezőjévé fejleszt, az e fajta józanság minden inkább, mint igazán józan. Az ember ilyenkor valósággal vájkál a csalódása sebeiben, s nincs az a dolog, amiből a hitető és kiábrándító világrend ellen vádat ne kovácsolna. A gyerekkor biztos gondtalanságából egyszerre csak a kenyérkereset bizonytalanságával állván szembe, az életet leketlen és véres háborúnak tekinti, s a borzalmaitól visszarettenve, előre tudja, hogy ő ebben a küzdelemben el fog bukni:

Hova ragad lelkem ifju láza?
Amit üzök, nem is cél talán...
S lesz idő, hogy bukva, megalázva,
Ugy látsz viszont...

Ezt a pár sort a Telekes Béla verseiben találtam, aki az ő első kötetében e Werther-érzések szerencsés lírikusának mutatkozik. Felesleges elmondanom, hogy ez a könyvecske is tele van szerelemmel: hiszen a nővel ebben a korban kerülve a férfi először szembe, lehetetlen, hogy ne a nő uralkodjék egész gondolkodásán. Persze, a csalódás itt is rettentő, s ha eddig minden nőben Helénát látott, az első csók után Kirkét lát benne, aki a férfit disznóvá varázsolja. Hogy a nők csakugyan esznek, abba még a nagykorú lord Byron sem tudott belenyugodni, de Telekesnek is fáj, hogy a nő is résztvesz abban a gyönyörűségben, amit a férfinak szerez:

Boldog az ifju, ki itatva
Nők bájba rejtett vágyait —
Hiszi, míg szomjat olt az ajka
Hogy csak ő maga szomjazik.

Unja a hűséget, de fáj neki a hűtlenség, büszke arra, hogy nincsenek illúziói, de folyton a csalódásait siratja. S a legfőbb büszkesége ennek az időszaknak, hogy nem

SZÍNHÁZ.

hiész istenben. Holott aki maga nem próbálta, nem is hinné, milyen hamar bekövetkezik az az idő, hogy ez a büszkeség alábbszáll, s az ember belátja, hogy az istenen való ez a diadal a legnagyobb veszteség, mert a megnyugvás és biztosság vész vele a semmiségbe. S azt is hamar belátja, hogy a világ még úgy a legjobb, amilyen; hogy unalmas volna, ha az asszonyok angyalok volnának, s hogy az élet nem harc, hanem üzlet, amelyben van nyerő, van vesztes, de a legtöbb embernek van annyi esze, hogy kiegyezik ötven százalékra.

Ez a kor az, amelyben mindnyájan verselünk, amelynek tehát dupla joga van arra, hogy az érzéseit poétai formába öntsék. Minden érzés igaz, ha igazán érzik, s ennél a relativ igazságnál több nem kell a poézishez. S ha az ember maga már kilábal a Wertherségből s megállapodott világismerettel a képzelt fájdalmait talán meg is mosolyogja: ez a kor szép, ezek a fájdalmak irtózatossá fájnak, és süket a lelke, akiben a panaszaival visszhangot nem keltenek. Szükséges ezt külön kiemelni a hivatalos kritika cowboy-tempóival szemben, amelyekkel őszbeborult Texas Jackok a morál, a megaludt vér életfilozófiájának pályáját vetik az irodalmi prairiek ugrándozó csikói nyakába. Holott a fiatal embernek nincs szeme? nincs keze, teste, vágya, idegszála? nem az az étel táplálja, nem az a nap süti s az a tél fagyasztja, ami az öreget? Ah, Shylocknak igaza van, s a magam részéről egy erdő akadémikusért nem adnám az ifju hevületek ragyogó gyémántgyűrűjét.

Ez a gyűrű az, amely hatalmassá tesz a világ minden dolgai felett, s ez a gyűrű jó helyen van Telekes Bélánál. Amíg azt panasolja, hogy a köve hideg és kemény, a tüze s a ragyogása megörvendeztetni a közönségét. Megragadó hangulat van a Telekes olyik versében, s a fájdalma, ha bőbeszédű is, olyan páthoszban nyilatkozik, ahová csak az erő tud fölemelkedni. Tulhajt, de nem affektál, gyakran szertelen, de sohasem hazug, s mesterkéltiséget nem is látok egyébben, mint azokban a magára erőltetett érzéki perverzitásokban, amiknek hamis voltát az bizonyítja, hogy épp az ilyen versei az olvasót teljesen hidegen hagyják. Magamagával az ember elhitetheti, hogy beteg, de a műszakkal, ezekkel a tapasztalt asszonyszemélyekkel soha. Egy szép versért még a századizmust is meg tudom bocsátani, de azért nem muszáj századistának lenni, hogy az ember szép verseket írjon. Ez már a nagy Baudelaire költészetének öntudatlan hatása, azé a buja virágé, amelynek szétszórt himpora csak most, egy emberöltő múltán terjedt el a levegőben, a Skandináv népeket is megtermékenyítette, Németországba, sőt Ausztriába is eljutott, de az új termés exotikus tubarózsáiban a figyelmes szemlélő hamar meglátja a polgári spenótot, s a Baudelaire forma-művészetét bizonyára üdvösebb volna eltanulni. A Telekes formája mindig sima, s gyakran virtuóz, — s az egyénisége a nyárspolgárságtól épp oly távol áll, mint az örültségtől, amelyet egy igazán megragadó versében: *A fekete gályában* akar magára diktálni. Nincs öneki egyéb betegsége, mint az ifjuság; s ebből, sajnos, hamar kigyógyul az ember. A hevülete gyengül, de az izmai megerősödnek, s nyugodtan viseli az élet terhét, a kenyér gondjait, amelyek alatt leroskadt, mikor először érték a vállát. Bizom a Telekes tehetségében, és tudom, hogy az elkövetkezendő kor szennázóit épp olyan hiven, olyan formásan és olyan megkapóan fogja megírni, mint amily hévvel tudja eldalolni a fiatal kor oktalan bánatát és édes örültségeit.

P. P.

Az új naíva. A nemzeti színháznak ime van új naivája, jobban mondva, van végre naivája, mert a jeles művésznők, akik huzamos időn át azt a szerepkört betöltötték, nagy művésznők, kedves művésznők, de nem naivak. Hogy *Ligeti* Juliska mennyiben fogja ezt a hiányt pótolni, az igazában még csak a jövő kérdése, melyre e heti föllépésével teljesen nem felelt meg. A *Virágfakadás*-ban lépett föl, egy kedves kis bakfis-szerepben, melyben fényesen állotta meg helyét és elragadta a kritikát és a közönséget. Jól esett látni azt a gyermek lányt a színpadon, melyért eddig három kapitulációt kellett végigszolgálni. Örülünk szép sikerének s bizunk fejlődésében. Mert mostanában *Ligeti* Juliskának a naivához épp csak a naivsága van meg, a művészetet még meg kell szereznie. Hogy művészete gyarapodása nem megye e majd naivsága rovására, azt nem tudjuk. De ezen a circulus vitiozusán fordul meg épp a naivák tragikuma s innenváló, hogy a legöregebb színházlátogatók is állítják, hogy igazi naivát nem láttak még soha.

Komédiásnők a táborban. Ez a címe Feld Zsigmond legújabb darabjának. Német eredeti után magyarosította Komor Gyula, a szinköri pajkos műsának ez a komoly művelője, kinek Feld már nem egy kassza darabot köszönhet. A Komédiásnők egygyel szaporították ezek számát. Bolondos, furcsa, szinte örült dolog, de kitünően lehet rajta mulatni. A színészek is mulatnak rajta és jókedvvel játszanak benne. Feld is mulat rajta, mert megtölti a házat, sőt a közönség is mulat. Mi kell ennél több ebben a szomorú világban, melyben süt a nap, fül az ember, a városligetet bekerítik s az állatkertet nem nyitják meg?

Az agrár-bank, melynek feladata lesz a mezőgazdasági és közlekedési érdekek istápolása, hosszas vajadás után végre a legjobb auspiciumok mellett, a siker minden biztosítékával, országos nevű férfakkal az élén megalakult és a hét elején tartotta első közgyűlését. A bécsi Union-bank 300,000 frt alapítványi tőkét bocsátott az új intézet rendelkezésére, amely ez év őszén kezdi meg működését. A bank által a közgazdasági célokra kibocsátandó járadékkötvények mindazon kedvezményekben fognak részesülni, melyeket más intézeteknek legjobban biztosított ilyenmő hitelpapirjai élveznek s a kormány erre vonatkozó törvényjavaslatot idejekorán fog az országgyűlés elé terjeszteni. *Igazgatósági tagokká* neveztettek ki: Andrassy Géza gróf, Beck Miksa, Beck Nándor, Berzeviczy Albert, Boros Béni, Boes Waldeck Fülöp gróf, Bujanovich Sándor, György Endre, Cséty Herzog Péter, Hieronymi Károly, Minkus Zenó, Széchenyi Gyula gróf. *Felügyelő bizottságba* a következőket választották meg: dr. Gerő Lajos, Kubinyi János, dr. Matuska Péter, Molnár József, Perczel Béni, dr. Vadnay Andor, Veith Béla.

Összes gazdasági gépek

GŐZCSÉPLŐK.

Szigoruan a magyar gazdasági viszonyokhoz alkalmazott saját gyártmányok.

Az összes gazdasági gépeket tartalmazó árjegyzékkel, szakbavágó felvilágosítással és tanácsal, árak és feltételek közlésével szívesen és díjmentesen szolgál az

ELSŐ MAGYAR

Gazdasági Gépgyár Részvénytárs.

Gyártelep: Budapest, Külső váci-ut 7.

HETI POSTA.

Szegzárd. Lilike leadta nálunk névjegyét, amit ezennel szerencsevívatainkkal viszonzva, nyugtázunk. Egyenemely apró jószág már a gólyaországból jövet mindjárt nekiindul a hódító hadjáratnak. Lilike az ő egynapos névjegyeivel általános szenzációt keltett. Nőjön és gyarapodjék!

Gurahoncz. Legyenek nyugodtak s szeressék őt tovább. A mese meglesz, a valóság talány. Senkise tudja, mi rejtőzik egy arcz mögött, legkevésbé az, aki mindennap látja. Önöknek van igazuk s ez igen szép önöktől.

Aurora. Az ok igen egyszerű. Az utóbbi közlemények igen gyöngék, ezért nem reagáltunk. Egyéb okot nem tudunk.

Budapest. L. Mire való a berzenkedés? Ön nem született poétának. Nyugodjék bele.

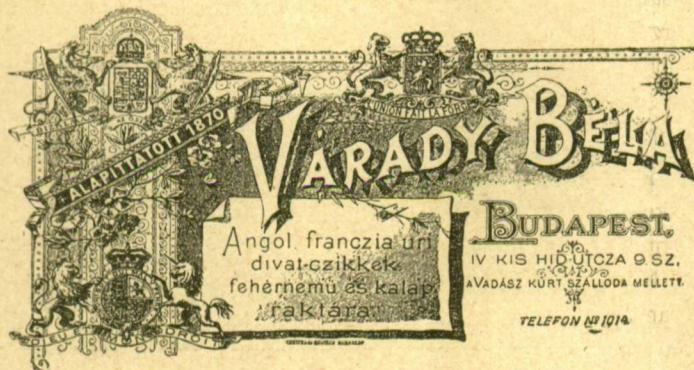
Felelős szerkesztő és kiadótulajdonos: **KISS JÓZSEF.**

Főmunkatárs: **KÓBOR TAMÁS.**

Nyersselyem básztruhákra való kelmét 8 frt 65 krtól 42 frt 75 krig egy teljes öltönyre — Tussors- és Shantungs-Pongees, valamint fekete, fehér és színes Henneberg-selyem 35 krtól 14 frt 65 krig méterenkint, sima, csikos, kockázott, mintázott, damaszt stb. (mintegy 240 különböző minőség és 2000 szín és mintázatban stb.) postabér és vámmentesen a házhoz szállítva és mintákat küld postafordultával: Henneberg G. (cs. k. udv. szállító) selyemgyára Zürichben. Svájcba czimzett levelekre 10 kros, levelezőlapokra 5 kros bélyeg ragasztandó. Magyar nyelven irt megrendelések pontosan elintéztetnek. 3

Zongorákat és pianínókat vásároljunk ott, ahol minden tekintetben megnyugtató garanciát kapunk. Mint ilyen bevásárlási forrást leginkább ajánljuk **Keresztély Sándor (KLINGER)** minta-zongoratermeit Budapesten, Váci-körut 21. sz. (Ipar-udvar.)

**GRÓF KEGLEVICH ISTVÁN-FÉLE
COGNAC
MINDENÜTT KAPHATÓ.**

KÉSZIT FÉRFIRUHÁKAT MÉRTÉK SZERINT.

Kézimunkákat

minden genrebán valamint minden létező-
hető hozzávaló kiegészíthető czikkeket
ajánl

Wald Gyula Budapest, Király-utca 21.

Kézimunka-gyár és rajzterem. Legrégibb
üzlet ezen szakmában. Jótállás mellett
mosható és színtartó himzőselyem. 12
motring selyem 30 kr.

Gazdagon illusztrált árjegyzék ingyen és bérmentve.

Idény kezdete május 1.

A délvidéki Kárpátokban gyönyörű vadregényes völgyekatlanban a Cserna partján. Pormentes, ozondús levegő. Legnagyobb kényelem. Villanyos világítás. Fürdőzenék (állandó katonazene). Gyorsvonalat és keleti expresszvonat állomása. Hajóközlekedés a dunai tartományokkal.

1884-1900. Értelmezés.

1887-ben ő felsége a királyné 6 heti tartózkodása.

* Herkulesfürdő. *

Világhírű felülmulhatlan

kénes és sósforrások 56° C. természetes hőfokkal.

Téli gyógyhely is.

Idült csúsz, köszvény, titkos betegség, rachitis, bőr- és csontbetegség, haemorrhoidális baj, az altesti szervek szabálytalan működése, hólyag- és vesebajok, vérszegénység stb. ellen kitűnő hatással alkalmazhatnák. Üdülőknek is ajánlható. Massage, svéd gyógytornászat, villanyos fürdők, kénes zuhanyok. Orvosi tanács minden európai és keleti nyelven.

Prospectust küld a fürdőigazgatóság.

Hidalgizogymód.

Hol keressük
a legjobb
arcport?

Kérjük a
Müller J. L.-
féle

Blaha-Serail-Pouder-t.

Blaha Lujza (Splényi báróné) művésznőnek kedvelt arcporát; mely ugy nappal mint éjjel használva, minden arcpor között a legjobb; kiváló szakemberek által megvizsgálva, végleg tisztának és teljesen ártalmatlannak találtatott. Mint pipereszer nélkülözhetlen, az arcbőrnek a legszebb fehér színt, üdéséget, szépséget és pirt kölcsönzi.

↔ Egy doboz 60 kr., nagyobb 1 frt. ↔

Crème Pompadour,

ez azon szer, melylyel a híres Pompadour asszony csodás szépségét megőrizhette anélkül, hogy az egészségére ártalmas lett volna. A »Crème Pompadour« az arcz és kéz bedörzsölésére használtatik reggel és este, azután »serail-pouderrel« lesz behintve.

↔ Egy tégely 1 frt 60 kr. ↔ Kapható a gyárorsnál:

Müller J. L.

illatszert- és pipereszappan gyári raktára

Budapest, IV., Koronaherczeg-utca 2. sz. alatt.

Nagy raktár rendkívül jó minőségű

fog-, haj-, ruhakefékben és fésűkben.

↔ Utánzásoktól óvatik. ↔

Fényképészeti készülékek

műkedvelők számára

a legnagyobb választékban és a legolcsóbb áron.

Fölötte egyszerű eljárás mellett biztos sikerrel állíthatja elő bárki a legcsinosabb képeket. Részletes utasítást készségesen adunk és próbafelvételeket minden megvett készülékkel a vevő jelenlétében állítunk elő.

Nagy választékban vannak továbbá raktáron:

Szemüvegek, színházi látesők, tábori látesők, nagyító üvegek, szemészeti műszerek, barometerek, thermometerek, stereoscoopok, microscopok, földtekék, rajzeszközök, varázslámpák, orvosi hőmérők, gőzgépek, metronomok stb. stb.

Ezekről szóló részletes illusztrált árjegyzékek ingyen és bérmentve.

Calderoni és Társa, Budapest

látszerészi raktár:

Váci-utca 30.

mű- és tanszer-raktár:

Kis-híd-utca 8.

Vidéki rendelések gyorsan és pontosan eszközöltetnek.

Bekötési táblák

A HÉT

X-ik kötetéhez kaphatók 1 forint 30 kr. előleges beküldése mellett A HÉT kiadóhivatalában VII. ker., Erzsébet-körut 6. sz.

T. előfizetőinket kérjük, hogy lakásváltoztatásnál tudassák velünk azt is, hogy eddig hova küldetett A HÉT.

Jószív-Sorsjegyek.

Évenként 3 huzás.

Játéktartam 1948. évig.

Legközelebbi huzás már június 15-én.

Készpénzfizetés ellen pontosan a napi árfolyam szerint.

Részletfizetésre

5 darab	30	havi	— 77 kros	részlet	ellenében
10	"	"	1.52	"	"
20	"	"	3.—	"	"

Már az első és második részlet beküldése ellenében kiadom a részletivet azonnali játékjoggal, úgy a mostani, mint minden későbbi huzásra nézve

3 részlettel nyugtázva,

tehát egy részlet engedmény, és küldök a vevőnek postatakarékpénztári befizetési lapokat, melyek útján a részleteket portomentesen küldheti be.

Az eredeti sorsjegyek pénztárimban megtekinthetők.

Fleissig Sándor bank- és váltó-üzlet,
Budapest, Erzsébet-körut 2. szám.

Nem a reklámnak, hanem a sok ezer ember általi személyes továbbajánlásnak, — a kik a

Richter-féle Tinct. capsici comp.-t
(Horgony-Pain-Expellent)

az utolsó 25 évben jó sikerrel használták, — köszönheti ezen igazán biztos hatású háziszert nagy elterjesztését és általános kedveltségét. Ki a Tinct. capsici comp.-t (Horgony-Pain-Expellent) készvényénél, csúznál (tagszagatásnál), keresztesontfájásnál, fej- és fogfájásnál, csipfájdalomnál, fájdalomcsillapító bedörzslésként alkalmazta, abból egy üveget mindig készletben fog tartani, hogy azt meghűléseknél is, mint leveztető, elhárító szernak alkalmazhassa. Ezen rég jónak bizonyult háziszertnek ára igen olcsó, tudniillik 40 kr., 70 kr. és 1 frt. 20 kr. üvegenként. — Kapható a gyógyszertárakban; Budapestben **Török József** gyógyszerésznél. — Csak a „Horgony” védjeggyel ellátott üvegek elfogadandók. Richter-féle gyár Rudolstadtban. Thüring.

Magyar kir. államvasutak.

A magy. kir. államvasutak zágrábi üzletvezetőségének kezelése alá tartozó szt. lőrincz-slatina-nasiczi helyiérdekű vasut baranya - szt. - lőrincz - baranyasellyei része Sumony és Baranya-Sellye állomásokkal Okorág rakodó-állomással és Gusztáv-műve rakodó-megállóhelyiellyel folyó évi május hó 21-én a nyilvános forgalomnak átadatott.

Az állomások és Okorág rakodó-állomás az összes, Gusztáv-műve rakodó-megállóhely pedig csak a személy és podgyász forgalomra, valamint teherárak fel- és lerakására (elszámolás nélkül) van berendezve.

Budapest, 1895. május 22.

Az igazgatóság.

Legzélsezerűbb, legtartósabb, legolcsóbb az **aszfalt-burkolat.** Templomok, tantermek, folyosók, járdák, kocsuiak, hidak, vagóhidak, istállók, magtárak, műhelyek, kapualjak, udvarok, terraszok, játszóhelyek, stb., aszfalttal burkolását, nemkülönben nedves lakások gyökeres szárazzáttételét jótállás mellett legolcsóbban elvállalja a magyar aszfalt részvény-társaság. Árjegyzék, költségvetés ingyen!

MATTONI
GIESSHÜBLER
legelőször érvényes
SÁVANYUKUT

Legjobb asztali- és üdítő-ital, kitűnő hatásnak bizonyult köhögésnél, gégehajoknál, gyomor- és hólyaghurutnál. Főraktár MATTONI és WILLE-nél Budapestben.

CERENDAY A. és FIA

AKAD. SZOBRÁSZ
ELSŐ ORSZ. SZABADALMAZOTT
SIREMLEKMŰ GYÁROSOK
BUDAPESTEN.

Főraktár és iroda: Mária Valéria utca 2^{sz}
GYÁRI TELEP és MŰTEREM
Kerepesi út 90 sz.

1848

Zwieback Lajos és Testvére

Első rendű női ruha- és konfekció kereskedők

BUDAPEST,

IV. ker., Váci-utca 5. szám.

Tisztelettel tudatjuk a nagyérdemű hölgyközönséggel, hogy az utazási idényre alkalmas toillettek, saját kitűnően felszerelt műhelyeinkben jutányos áron készíttetnek, ugyanott kész utigallérköpeny és kabátok a legnagyobb választékban kaphatók.

Minden darabon a legutolsó szabott ár látható.

Zwieback Lajos és Testvére.

Lipik jódfürdő

(SZLAVÓNIABAN).

Kitüntette:

Budapest, 1895. London, 1892. Bécs, 1894. Róma, 1894.

Vasuti állomások:

Pakratz-Lipik (déli vasut) menettérti jegyek 33% árleengedéssel és Okuesan (m. á. v.) zónatarifa.

Egyetlen Jódos alkalikus hőforrás a kontinensen. Állandó hőfok 64 C. Hegyek által védett égalj. — A lipiki hévíz nagymennyiségű natrontartalmánál (magyar Ems), valamint magas hőfoka és jódos összeköttetéseivel fogva ivó- és fürdőkúra gyanánt a legjobb sikerrel használtatik a test nyákhártyáinak mindennemű **hurutos bántalmainál** (gyomor-, bél-, gégehurut stb.), **csúzos és köszvényes bajoknál** e forrás első helyen áll az európai források között, valamint mirigy- és vérbajoknál, görvélykóránál, izzadmányoknál stb.

A legnagyobb fénynyel és pompával berendezett és szinpaddal ellátott gyógyterem, valamint hasonló nagy fényüzéssel kiállított új étterem és kávéházi helyiségek, nagy új gyógyszállodák. Villamos világítás. Igen kiterjedt árnyékos park, mely lawntennis pályát, lövöldét, tekepályát, tornatér stb. tartalmaz. Pompás és nagy fedett sétány, bazárhelyiségekkel, a legnagyobb luxussal és kényelemmel berendezett porcellán-, márvány- és izzasztó-fürdők, terjedelmes fürdőmedenczék (Tepidarium).

Mint hivatalos fürdőorvos Dr. Marschalko Tamás működik.

Jódvíz-szétküldés

mindig friss töltésben az igazgatóság által. Főraktár Magyarországon: **Édeskuty L.** Budapest; Ausztriában: **Ungar S.** Bécs, Jasomirgottgasse 4., **Mattoni Henrik** Bécs, Tuchlauben, valamint minden nagyobb droguistánál. — Bármily felvilágosítással készséggel szolgál

a lipiki fürdőigazgatóság.

Pöstyén KÉNESFÜRDŐ.
(Vasutállomás)
Páratlan gyógyerejű: köszvény, csúz, Neuralgia, (Ischiás) esonbajok (es. szű, es. törés) vérbetegségeknél stb.
Kitűnő LAKÁSOKRÓL, kényelemlről szórakozásról gondoskodva van.
Prospectusok, felvilágosítások ingyen. A FÜRDŐ-IGAZGATÓSÁG.

Alsó-Tátrafüred

940 méter tengerszin feletti magasságban, vasas lápfürdőivel, vízgőgyintézzel; törpefenyő és ásványvízfürdőivel első rangú climaticus gyógyhely. Tiszta-alpesi levegő, kristálytisza ivóvíz. Fürdőorvos **Dr. Papp Samu** orsz. képviselő. 200 kényelemmel berendezett szoba, kitűnő vendéglő. — Az előidényben 20 forintért teljes Pensio, t. i. lakás- és egész ételmezés, m. kir. posta, távirda és telefonhivatal. Tudakozódást vagy lakásmegrendelést az alulirothoz kérjük cimezni.

A Késmárki Bank Részvénytársulat nevében:

HORN VALÉR, fürdőigazgató,

Alsó-Tátrafüreden (Szepesmegye.)

Magyar bőrkézmű- és cipőgyár

Budapest, VI., Teréz-kört 43. sz.

Kitűntette díszoklevéllel, arany- és ezüst-érmekkel. Szállít tartóssága kezessége mellett elegáns cipőket, legújabb fagon szerrint. — Férficzipőket:

Czugas-czipők borju- v. kecske-bőrből 3 frttól 5 frttól 5

frttig. Czugas-czipők kid-ből vagy lakkfejjel 4 frttól 6 frttig. Bergsteiger fekete vagy szines, kecske- vagy borjubőrből 4 frttól 7 frttig. Regatta félcipő, borju- vagy kecskebőrből, fekete vagy szines 3 frttól 5 frttig. Nők számára: Czugas-czipők, zerge- vagy borjubőrből 2.80 frttól 4 frttig. Czugas-czipők kid- vagy lakkbőrből 3.50 frttól 5 frttig. Bergsteiger borju- vagy kecskebőrből, fekete vagy szines 3.50 frttól 7 frttig. Regatta félcipő kid- vagy kecskebőrből, fekete vagy szines 2 frttól 3.50 frttig. — Legnagyobb választék mindennemű gyermek- és leánycipőkben. Képes árjegyzékek kívánatra ingyen. Megrendelések utánvétel mellett pontosan és lelkiismeretesen.

„EQUITABLE“

EGYESÜLT ÁLLAMOKBELI ÉLETBIZTOSÍTÓ-TÁRSASÁG NEW-YORKBAN.

Magyarországi képviselő Budapest, Marokkói-utca 2.

Elnök:

Kossuth Ferencz.

Igazgató:

Bánó Ödön.

Vagyon az 1893. év végével 422.640,900 frt.
Bevétel az 1893. évben 105.056,512 „
Kötvénybirt. kiűzítettett az 1893. évben 44.125,787 „

Felcsesleg az 1893. végével 80.916,875 frt.
Új üzlet az 1893. évben 513.200,567 „
Biztosítási állag az 1893. év végével 2.331.331,442 „